

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ШУМАРСТВА

Шуме Републике Српске

а . д . СОКОЛАЦ

ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2009. ГОДИНУ

СОКОЛАЦ, фебруар 2009. године

I УВОД

Шумарство представља привредну грану која се бави узгојем, гајењем и искоришћавањем шума. Поред непосредних привредних користи, вриједност шума је и у њиховим еколошким и социјалним функцијама које се манифестују у виду регулације влажности и падавина, конзервације земљишта и станишта бројне дивљачи, оне су основ стабилизације биосфере и општег еко система, односно стабилизације и одржавања здраве човјекове и радне средине.

Савремени концепт газдовања шумама треба форсирати у циљу стварања услова за максимално остваривање већине функција шуме. Поред максималне продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно-регулаторних и социо-културних функција шуме. Основни циљ газдовања шумама је да се осигура трајно газдовање кроз коришћење и проширење истих.

Пословна и развојна политика Јавног предузећа и организационих дијелова утврђује се планским документима, односно плановима развоја и програмима рада у складу са Законом и Статутом.

Послови, мјере, задаци и активности у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини су првенствено усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча, израда, привлачење и реализација шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумско-привредних основа, приоритетима инвестиционих улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, као и на пружању квалитетнијих и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима, утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, шумско-привредним и ловним основама, пројектима за извођење радова у шумарству, Смјерницама за израду годишњег производно-финансијског плана за 2009. годину.

Припрема и израда годишњег Производно-финансијског плана за 2009. годину Предузећа карактерише доношење новог Закона о шумама од стране Скупштине РС ("Сл.гласник РС" број 75/08 од 15. августа 2008. године) који је, посматрано са правног и економског становишта, темељито измијенио мјесто и улогу ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Чланом 4.став 1. Закона регулисано је да "шумама и шумским земљиштем у својини Републике управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде". Управљање и газдовање шумама и шумским земљиштем у својини Републике је дјелатност од општег интереса. За обављање одређених стручно-техничких и контролних послова од општег интереса који се односе на управљање и газдовање шумама и шумским земљиштем оснива се управна организација у саставу Министарства-Агенција за шуме.

Законом је регулисано да "Агенција за шуме врши контролу и праћење извршених радова Јавног предузећа шумарства и прави годишњу анализу активности, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу даљег коришћења шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања" (члан 31. став 5 Закона).

Законом је, даље регулисано да дио послова газдовања шумама и шумским земљиштем (коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања), обавља ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац на основу посебног уговора који закључује са Министарством уз претходну сагласност Владе РС.

Чланом 34. и 35. Закона регулисана су права и обавезе нашег Предузећа као корисника шума, а то су првенствено:

- заштита шума,
- чување шума,
- израда и спровођење планских докумената (израда годишњег плана газдовања, извођачких пројеката),
- производња шумског репродукционог материјала,
- гајење шума,
- коришћење шума и осталих шумских производа,
- изградња и одржавање шумских путева и других објеката,
- унапређење општекорисних функција шума,
- вођење евиденција о шумама,
- обезбјеђење средстава за одржавање и заштиту шума,
- издвајање, уређење и унапређивање стања у постојећим сјеменским објектима,
- чување и одржавање граничних ознака између шума у својини Републике и шума у приватној својини,
- заштита шума од пожара и
- други послови одређени Законом и прописима донесеним на основу Закона.

Предузеће има обавезу очувања и увећања вриједности шума, обезбјеђења услова за развој и остваривање општекорисних функција шума, остварења најбољег економског ефекта, као и усклађивање својих планова и активности са плановима и активностима других корисника природних добара који обављају привредну дјелатност у оквиру истог подручја.

Наше Предузеће, као корисник шума и шумског земљишта је дужно да:

- осигура економску функцију шума обезбјеђењем трајности приноса од дрвета и осталих производа и функција шума,
- повећава учешће шума високог узгојног облика у укупном шумском фонду,
- повећа површине под интензивним засадима ради повећања производње дрвета,
- преводи деградиране шуме у високе шуме уколико то еколошки услови дозвољавају,
- обезбјеђује природни начин обнављања и вјештачко подизање шума у складу са еколошким условима и
- обавља друге послове који доприносе развоју и очувању шума.

ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац има право интегралног коришћења шума и шумског земљишта ради стицања добити што подразумемијева:

- производњу и промет шумских дрвних сортимената,
- производњу и промет шумског репродуктивног материјала,
- сакупљање, производњу и промет осталих шумских производа,
- експлоатацију камена, пијеска и шљунка за своје потребе,
- управљање ловиштима и
- друге дјелатности у вези са интегралним коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом.

Чланом 28. Закона регулисано је да Јавно предузеће шумарства доноси годишњи план газдовања шумама у својини Републике који мора бити у складу са Шумскопривредним основама.

Саставни дио годишњег плана су извођачки пројекти. Садржај годишњег плана може се измијенити само због елементарних непогода и других непредвиђених околности и то по истој процедури по којој је првобитно донесен.

Годишњи план садржи: план заштите шума, гајења, сјеменско-расадничке производње, коришћења шума, изградње и коришћења инфраструктуре и коришћења осталих шумских производа, као и планирани обим средстава за извршење овог плана.

Закон о шумама је у примјени од 23. августа 2008. године. Међутим, потпуна правна регулатива, примјенљива у пракси, ће се заокружити тек по доношењу 27 правилника од стране Министарства (рок 6 и 9 мјесеци), те прописа из члана 83. став 5 у надлежности Владе РС.

Даље је Прелазним и завршним одредбама Закона регулисано да ће Агенција за шуме почети са радом у року од 6 мјесеци од дана ступања на снагу Закона и да ће Министарство припремити Стратегију развоја шумарства Републике у року 9 мјесеци, а по доношењу Стратегије ће у року од годину дана припремити Шумарски програм.

Израда Посебног уговора који закључује ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац са Министарством у складу са чланом 33. Закона је у току и његово потписивање се очекује убрзо по усаглашавању текста између потписника уговора.

Првобитну верзију Приједлога Производно-финансијског плана за 2009. годину Надзорни одбор Предузећа је утврдио 26.12.2008. године и упутио га преко ресорног Министарства Влади РС на усвајање.

Због примјене новог цјеновника ШДС донешеног у складу са Статутом од стране Управе Предузећа 10.10.2008. године, а на који је одложено давање потребних сагласности надлежних органа, те због новонастале ситуације изазване свјетском економском кризом и њеним утицајем на привреду РС, приједлог Производно-финансијског плана за 2009. годину који је утврдио Надзорни одбор Предузећа није добио сагласност ресорног Министарства да иде на Скупштину Предузећа ради усвајања, те се из тих разлога јавља потреба корекције већ утврђеног приједлога Плана.

Из горе наведених разлога овај План је рађен у мјесецу фебруару 2009. године, када је уједно и период израде Извјештаја о пословању Предузећа за 2008. годину па се и по том основу разликује у односу на првобитну верзију Плана, односно углавном су кориштени подаци из тог Извјештаја (тамо гдје је потребна компарација података из Плана са подацима из Извјештаја за 2008. годину).

Када се ради о подацима који се црпе из завршног рачуна Предузећа (финансијски извјештаји), кориштена је процјена пошто у моменту израде овог документа завршни рачун није био још урађен.

II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2008. ГОДИНИ

Да бисмо што реалније израдили план пословања, маркирали присутне проблеме и одредили основне правце будућег дјеловања, неопходно се у кратким цртама осврнути на пословање претходне године.

У години која је иза нас, активности Предузећа су биле усмјерене на извршење обавеза проистеклих из шумско-привредних основа, преточених у годишњи план пословања као дио Трогодишњег плана пословања за период 2006 - 2008. године.

Њу карактерише низ активности усмјерених на извршење свих планских задатака од узгоја, заштите и искоришћавања шума, до приоритетног инвестирања, трансформације, ефикаснијег рада и бољег финансијског резултата.

1. Уређивање шума

У току 2008. године вршена је рачунарска обрада података за израду шумскопривредних основа за државне шуме за ШПП "Рибничко", "Которварошко" и "Козарачко".

Извршено је прикупљање таксационих података са терена за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја: "Горње Дринско" и "Доње Врбаско".

Започело се са прикупљањем теренских података за израду шумскопривредне основе за приватне шуме у општини Крупа на Уни, завршене су шумскопривредне основе за приватне шуме у општинама Нови Град и Соколац. Извршене су и канцеларијске припреме и обиљежавање граница одјељења и одсјека за прикупљање података за следећа шумскопривредна подручја: "Доње Дринско" и "Власеничко".

Настављена је дигитализација карата за преостала шумскопривредна подручја у Републици Српској.

Завршени су пројекти инвестиционо-техничке документације о оправданости крчења шума за општине Хан Пијесак и Источни Дрвар.

Извршено је пројектовање и урађена инвестиционо-техничка документација за 80 километара шумских камионских путева.

У 2008. години завршене су ловне основе за следећа ловишта: Чемерница, Височник, Вучевица, Борја и Љубић, а у току је и израда ловних основа за ловиште Соколац, посебно ловиште Романија и ловиште Мотајица.

2. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

Као и сваке године, урађена је дистрибуција садног материјала и шумска газдинства су на вријеме обезбијеђена садним материјалом за пошумљавање. Повећана је производња садница, као и удио садница са обложеним коријеном.

У овој години настављена је позитивна пракса да се у "Центру за сјеменско-расадничку производњу" за сјетву користи домаће сјеме, које је издвојено из регистрованих сјеменских објеката. Квалитативна и квантитативна структура производње је боља него претходне године.

У оквиру реализације развојних програма у расадницима Центра и "малим – џепним расадницима" набављено је и посијано сјеме љековитог биља. Значајно је напоменути да је у саставу "Центра за сјеменско-расадничку производњу" поред пет већ постојећих расадника (Станови-Добој; Петковача-Брчко; Бишина-Шековићи; Ступине-Невесинје и Горња Пухарска-Приједор) основан и расадник Ластва у Требињу који ће имати функцију производње медитеранских врста садног материјала.

У 2008. години је остварена је производња садног материјала у количини од 17.620 милиона комада садница. Од шумског садног материјала 86% се односи на садни материјал четинара. Такође је настављена пракса производње љековитог биља.

Обим изведених шумско-узгојних радова у високим шумама са природном обновом и шумским културама (проста репродукција), према тренутној оцјени, је задовољавајући. Очекује се извршење плана око 81 %, посматрано вриједносно. Када су у питању високе деградиране шуме, изданацке шуме, голети способне за пошумљавање и културе које се још воде као голети у ШПО (проширена репродукција), обим ових радова није задовољавајући, и очекује се остварење од 60 % у односу на план. Овај подбачај највећим дијелом је узрокован недовољним и неблагоприятним приливом средстава за проширену репродукцију шума.

Пошумљавање у простој репродукцији има пребачај од 24 %, а у проширеној репродукцији подбачај од 22 %.

Неки радови нису урађени у планираном обиму из разлога неадекватних временских услова, или зато што није било потребе (неусклађеност обавеза по ШПО и стварних потреба на терену).

3. Заштита шума

Заштита шума се проводи по Програму мјера и активности на заштити шума, Плану заштите шума и објеката од пожара, Оперативним плановима заштите од пожара, а у складу с законским и подзаконским актима.

- Проведене су све превентивне мјере на заштити шума од пожара и од штетних инсеката.

- Провођење превентивних мјера на заштити шума од пожара и временске прилике у 2008. години које су биле доста повољне, имало је за резултат знатно мањи број пожара у односу на прошлу годину.

- Континуирана заштита шума од губара проводи се сталном контролом бројности популације губара у лишћарским састојинама. Контролу бројности популације губара на сталним огледним плохама Предузеће проводи у свим шумама, без обзира на титулар власништва.

- У свим шумским газдинствима која газдују четинарским шумама проведене су мјере на заштити шума од поткорњака. Заштита шума од поткорњака базира се на сјечи случајних ужитака, а мониторинг здравственог стања проводи се примјеном агрегационих феромонских препарата који уједно служе као један облик сузбијања сипаца смрче. Највеће проблеме као и у претходном периоду има ШГ "Горица" Шипово, гдје су на снази и даље мјере за појачано сузбијање поткорњака.

Кључни проблеми у заштити шума су:

- неажурност судова у рјешавању поднешених пријава,
- бесправна сјеча и промет шумских дрвних сортимената,
- проблем имеле и појава сушења јеле у већем броју организационих дијелова,
- појачано присуство боровог четника на подручју ЦГК Требиње,

4. Искоришћавање шума

Извршење плана производње шдс у све три фазе биљежи мање вриједности у односу на планиране, па је тако сјеча остварена са 98 %, извоз са 96 %, и отпрема са 97 %, што се може сматрати сасвим задовољавајућим, с обзиром на недовољан број квалитетних извођача радова у шумарству, честу појаву пропадања оглашених тендера за извођење радова, што у доброј мјери одгађа или онемогућава извршење плана зацртаних задатака из области искоришћавања шума. Овакве појаве ће се у наредном периоду предуприједити увођењем властитих средстава за експлоатацију.

Залихе су сведене на оптималне, а ефекти реализације шдс дају добре финансијске резултате. Просјечна цијена продаје по једном метру кубном је већа од планиране. Веће цијене од планираних остварене су код већине дрвних сортимената (осим код трупаца букве, на што је утицала смањена потражња за овим сортиментима). Овако добри финансијски ефекти проистичу из повољне процентуалне заступљености вриједнијих дрвних сортимената, као и из продаје шдс путем лицитације.

За унапређење квалитета и евиденција производње донешене су:

- мјере с посебном поентом на квалитетном и стручном кројењу сортимената, основном предуслову за бољи сортиментни напад,
- јединствене евиденције,
- израђен Правилник о поступку уступања радова у шумарству, прилагођен донешеним прописима,
- јединствене норме и калкулције.

У завршној фази је имплементација пројекта информационог система у сфери комплетног обухвата производње и формирање јединствене базе података по свим сегментима.

Радови на искоришћавању осталих шумских производа су практично на почетку. Успјешнији рад и већи ефекти се могу очекивати доношењем дугорочног програма развоја шумарства у Републици Српској и националне шумарске политике Републике Српске, кадровским јачањем у организационим дијеловима, упутствима за рад, те обезбјеђењем пратећих објеката (хладњача, магацина) и

тржишта. Организованог прикупљања и откупа осталих шумских производа (гљиве, љековито биље, шумски плодови, пужеви итд.) није било, као ни прихода по том основу. Искоришћавање шљунка, пијеска, камена врши се за властите потребе у складу са Законом.

Активности у ловиштима одвијају се у складу са законским прописима, ловним основама и Планом. Неопходно је ускладити активност са Законом о ловству који је процедури доношења, појачати активности на чувању и заштити дивљачи, те санирању и обнови ловних објеката.

5. Инвестициона улагања

У инвестиције је уложено сса 24 милиона КМ што је 42 % у односу на план инвестиција за 2008. годину. Највећа инвестирања су извршена у :

- биолошке инвестиције,
- набавку основних средстава,
- изградњу и реконструкцију шумских камионских путева,
- изградњу објеката,
- шумскопривредне основе и
- информациони систем.

Разлог неизвршењу је углавном финансијске природе, односно недостатак квалитетних средстава и компликована и дуготрајна процедура додјеле уговора извођачима радова прописана Законом о јавним набавкама БиХ. У плану инвестиција за 2008. годину највећа улагања су предвиђена за набавку материјално-техничких средстава за опремање прве и друге фазе производње, и одржавање шумских камионских путева Предузећа у нивоу 30 % потребних капацитета, чији је само мањи дио набављен у 2008. години, а набавка остатка се очекује у току 2009. године.

Опредјељење органа управљања је да би и убудуће требало задржати досадашње приоритете улагања.

6. Финансијски резултат и мјере финансијске консолидације

По садашњим процјенама очекује се позитиван финансијски резултат у Предузећу као цјелини.

Због различитих услова привређивања неки организациони дијелови Предузећа имају тешкоћа у пословању које се тичу ликвидности и финансијског резултата пословања, чему су добрим дијелом допринијеле велике обавезе по основу раније искоришћених, а невраћених кредита и репрограмираних осталих обавеза, са једне стране и ненаплаћених потраживања од бивших државних индустрија, са друге стране.

Стога се намеће, као трајан задатак, провођење мјера финансијске консолидације, што подразумијева:

- потпуно извршавање зацртаних планских задатака,
- повећање учешћа више вриједних сортимената,
- спровођење донешених мјера с посебним освртом на боље кројење шумских дрвних сортимената,

- програмско рјешавање вишка радне снаге,
- провођење мјера штедње на свим нивоима,
- свођење свих залиха на оптимум,
- бољу наплату и одабир солвентнијих купаца,
- утуживање дужника,
- репрограмирање и коначно рјешење дуготрајног дуга државних предузећа дрвне индустрије,
- инвестирање у утврђене приоритете, а у складу са могућностима.

7. **Цертификација шума**

Почетком 2008. године Јавно Предузеће газдовало је са 131 505 хектара цертифицираних шума у четири Шумска газдинства: "Височник" Хан Пијесак, "Градишка" Градишка, "Сјемећ" Рогатица и "Лисина" Мркоњић Град.

У периоду од 24.06.2008 до 03.07.2008. године извршена је процјена и осталих 19 шумских газдинстава, као и контрола у горе наведена четири газдинства која већ посједују сертификат.

Приликом ове процјене уочене су следећи недостаци:

- Формални механизми консултације јавности
- Недостатак радова у шумским културама
- Недовољна заштита водотока
- Слабо познавање заштићених зељастих биљака
- Недовољно коришћење ХТЗ опреме
- Одлагање отпада уз шумске камионске путеве

Горе набројани пропусти су изражени у мањем обиму ако се посматра Предузеће у цјелини, па се на основу става представника акредитационог тијела који су вршили процјену, SGS из Словачке, очекује у првој половини 2009. године и званично добијање FSC сертификата, што ће значити да су све државне шуме којима газдује ЈПШ "Шуме Републике Српске" цертифициране.

Упоредо са процесом сертификације одвијале су се и активности на изради Националних FSC стандарда.

Јасна опредјељеност Предузећа на процесима сертификације није само последица тога што је цертифицивање незаобилазна активност на путу европских интеграција, већ и због бројних побољшања која процес цертифицивања доноси.

Ту прије свега мислимо на :

- процјену еколошко-социјалног утицаја шума која се мора уважавати у процесима планирања;
  - издвајање шума високе заштитне вриједности;
  - повећање заштите на раду;
  - процедуру мониторинга општих карактеристика шуме и пословања предузећа;
  - комуникација са осталим корисницима шумских потенцијала (интересне групе);
  - транспарентност пословања;
  - задовољавање правних регулатива и побољшање свих видова евиденција;
- и др.

8. Остале активности

Активности на имплементацији информационог система у организационим дијеловима и увезивање на нивоу цијелог Предузећа спроводе се по планираној динамици.

Завршен је Програм узгоја и заштите шума, као и Програма за изведбене пројекте, тако да се обрачун дознаке одвија по јединственој методици у свим организационим дијеловима Предузећа.

Инсталацијом рутера омогућено је формирање јединствене базе података на нивоу Дирекције Предузећа, што нашем Предузећу даје сасвим нову димензију и завидан рејтинг у доменима електронске обраде података и протока информација.

Послови на превентиви и контроли свих послова са нивоа Предузећа, у циљу правовремене интервенције и отклањања одређених уочених слабости, су стална обавеза и редовно их обавља и њихову реализацију прати Служба интерне контроле. У складу са Законом о јавним предузећима формиран је Одбор за ревизију и Служба интерне ревизије.

III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА

У периоду развоја људске заједнице, све до почетка интензивније индустријализације, шума је било у изобиљу. Човјек им није придавао посебан значај, а није довољно схватао њихову улогу и утицај на стабилност и других еколошких система. Шума је сматрана вјечном и неуништивом, као што се мислило и за ваздух, воду, земљиште и друга природна добра. Садашња сазнања су дијаметрално супротна и на очување шуме се гледа као на очување простора за опстанак људске популације. Тако се питањима газдовања шумским ресурсима посвећује глобална пажња која има за циљ да оно буде трајно, тј. да се мјерама газдовања одржава или повећава заштитни капацитет шуме.

У складу са Законом о шумама, шумама и шумским земљиштем у власништву Републике Српске управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Јавно предузеће "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац је дужно да врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа, узгоја и заштите дивљачи у додијељеним ловиштима, учествује у пројектовању и научно-истраживачком раду, као и на осталим корисним функцијама шума. Све ове радове наше Предузеће остварује преко 27 организационих дијелова, односно 23 шумска газдинства, "Центра за сјеменско-расадничку производњу", "Центра за газдовање кршом", "Истраживачко-развојног и пројектног центра" и Дирекције Јавног предузећа, који немају својство правног лица.

На основу расположивих података из Катастра шума са стањем 31.12.2007. године Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" располаже, односно газдује и управља са шумама и шумским земљиштем (ова позиција Предузећа се у новом Закону о шумама мијења) , који су презентирани у следећој табели:

КАТАСТАР ДРВНИХ МАСА ПО КАТЕГОРИЈАМА ШУМА											ОТВОРЕНОСТ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА				
Категорија	Површина <i>ha</i> <i>KAT.1</i>	Површина <i>ha</i> <i>KAT.2</i>	Врста дрвећа	Залиха св. дрвне масе		Прираст свеукупне дрвне масе годишње		План сјеча свеукупне дрвне масе за 10 година	Извршење плана сјеча		Остаје за сјечу свеукупне дрвне масе	Врста саобраћајница	Површина <i>ha</i>	<i>km</i>	<i>km/1000ha</i>
				у 000 <i>m3</i>	<i>m3/1ha</i>	у 000 <i>m3</i>	<i>m3/1ha</i>		до извјеш. године	у извјеш. години					
Високе шуме са природном обновом	459 874	455 961	Четинари	61 586.1	135.1	1 807.5	4.0	12 556.9	6 564.2	1 059.1	4 933.6	Високе шуме са природном обновом + Високе деградиране шуме + + Шумске културе			
			Лишћари	84 313.5	184.9	210.0	4.6	15 911.4	6 407.6	1 250.7	8 253.1				
			Свеукупно	145 899.6	320.0	3 907.5	8.6	28 468.3	12 971.8	2 309.8	13 186.7				
Високе деградиране шуме	23 216	25 064	Четинари	69.1	2.8	2.3	0.1	8.0	0.6	0.1	7.3	јавни путеви	544 862	1432.8	2.6
			Лишћари	4 805.3	191.7	103.8	4.1	874.3	156.0	30.4	687.9	шум.пут. за пр.		4658.1	8.6
			Свеукупно	4 874.4	194.5	106.1	4.2	882.3	156.6	30.5	695.2	Укупно		6090.9	11.2
Шумске културе	61 772	48 170	Четинари	5 242.5	108.8	395.6	8.2	123.4	70.9	21.8	1 030.7	Изданачке шуме			
			Лишћари	1 115.7	23.2	41.4	0.9	249.5	56.0	17.4	176.1				
			Свеукупно	6 358.2	132.0	437.0	9.1	372.9	126.9	39.2	1 206.8				
Изданачке шуме	174 384	169 507	Четинари	75.5	0.4	12.2	0.1	2.2	1.1	0.4	0.7	јавни путеви	174 384	1 031.5	5.9
			Лишћари	18 568.0	109.5	605.6	3.6	432.5	683.5	102.7	2646.3	шум.пут. за пр.		801.1	4.6
			Свеукупно	18 643.5	110.0	617.8	3.6	434.7	684.6	103.1	2647.0	Укупно		1 832.6	10.5
Шуме неподесне и привремено неподесне за газдовање		26 871	Четинари	1 564.6	58.2	55.2	2.1		132.1	1.4	-133.5	Површине подесне за пош. и газдовање + Површине неподесне за пош. и газдовање			
			Лишћари	3 320.5	123.6	85.6	3.2		30.4	6.6	-37.0				
			Свеукупно	4 885.1	181.8	140.8	5.2	0.0	162.5	8.0	-170.5				
Површине подесне за пошумљавање и газдовање	207 633										јавни путеви	263 458	498.6	1.9	
											шум.пут. за пр.		367.1	1.4	
													Укупно	865,7	3.3
Површине неподесне за пошумљавање	55 825										Укупно				
Укупно	982 704	725 573	Четинари	68 537.8	94.5	2 272.8	3.1	13 690.5	6 768.9	1 082.8	5 838.8	јавни путеви	982 704	2 962.9	3.0
			Лишћари	112 123.0	154.5	2 936.4	4.0	20 467.7	7 333.5	1 407.8	11 726.4	шум.пут. за пр.		5 826.3	5.9
			Свеукупно	180 660.8	249.0	5 209.2	7.1	34 158.2	14 102.4	2 490.6	17 565.2	Укупно		8 789.2	8.9

Шумске површине у свијету данас захватају 4,11 милијарди ha или око једну четвртину од укупних копнених површина. Укупна дрвна маса на земљиној површини цијени се на око 130 милијарди m³, са годишњим прирастом од 1,8 милијарди m³, највеће резерве дрвне масе опадају на Азију и Сјеверну Америку. То су подручја Сибирске тајге и пространих Канадских шума.

Годишња производња дрвне масе у свијету креће се у границама прираштаја 1,6 - 1,7 милијарди m³. Од тога милијарда m³ користи се као индустријска сировина, а остатак се употребљава као гориво.

У свијету по једном становнику долази 0,59 ha шуме, Европи 0,34 ha, БиХ 0,57 ha шуме, док се Република Српска налази у самом врху Европе са 0,79 ha по једном становнику.

Босна и Херцеговина, а самим тим и Република Српска у њој, се налазе у самом врху европских земаља са постотком шумовитости од 44,6 %. Међутим, структура шума по категоријама није задовољавајућа, јер од укупних површина знатне површине заузимају голети подесне за пошумљавање (21 %) , неподесне за пошумљавање (5 %) и значајан број изданаčkih шума у којима је због неискоришћеног производног потенцијала станишта потребно вршити мјере конвезије у високе узгојне облике.

Из структуре површина видљиво је да постоје одређене површине голети способне за пошумљавање које у наредном периоду треба пошумити, као и да се врши мелиорација (превођење) изданаčkih шума у високи узгојни облик гдје за то постоје могућности. При овим радовима треба посебно посветити пажњу томе да се не врши фаворизовање (форсирање) пошумљавања са садницама четинара на стаништима која су предодређена за друге врсте. То све намеће потребу израде дугорочног плана развоја шумарства којим ће се трасирати будуће активности у шумарству као привредној дијелатност. Са горе изложеним проблемима шумарство се не може само изборити, јер изискују већа финансијска улагања и без помоћи осталих структура државе се не могу остварити.

Укупни годишњи прираст је 5,21 милиона m³, а годишњи етат 3,42 милиона m³ свеукупне дрвне масе.

У високим шумама са природном обновом залихе износе 320 m³ свеукупне дрвне масе/ha, односно око 225 m³/ha нето дрвне масе.

У високим деградираним шумама залихе свеукупне дрвне масе су 195 m³/ha, изданаčким шумама 110m³/ha, шумским културама 132 m³/ha и шумама неподесним и привремено неподесним за газдовање 182 m³/ha.

Ако се овоме дода да се етат не остварује на цијелој површини, ради ниске отворености (односно великих трошкова извоза шумских дрвних сортимената), онда је и разумљив изузетно тежак процес одвијања производње у шумарству.

Ситуација у приватним шумама је далеко неповољнија.

Отвореност шума и шумског земљишта износи 8,90 km на 1000 ha. Она је још мања, ако би се искључили дијелови пута који пролазе кроз пољопривредно земљиште.

Располажући са подацима да је у Словенији отвореност око 17 km, а у Њемачкој око 30 km на 1000 ha, онда нам је јасно зашто су нам, поред осталог, трошкови производње велики.

IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2009. ГОДИНУ

Послови, задаци, активности и мјере у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини у 2009. години, биће преваходно усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча и израда шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумскопривредних основа, приоритетна инвестициона улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, пружање квалитетних и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама, те на стварању повољнијих услова рада и уопште бољег финансијског резултата.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, шумско-привредним и ловним основама, Трогодишњим и годишњим плановима газдовања шумама, пројектима за извођење радова у шумарству, Програмом изградње шумских камионских путева, Програмом израде шумско-привредних основа за наредни уређајни период и "Смјерницама за израду плана".

A. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2009. ГОДИНУ

"Смјернице", односно "Заједнички елементи за израду плана", усвојене на сједници Управе одржаној 10.10.2008. године, засноване на прописима, одредбама шумскопривредних и ловних основа, годишњим плановима газдовања и пројектима за извођење радова у шумарству, присутној проблематици из претходне године, процјени будућих тржишних кретања, су основ реалне израде плана пословања. Смјернице су допуњене закључцима Управе са сједнице одржане 2.2. 2009 године, а у вези са корекцијом већ утврђеног приједлога Плана. Ради сагледавања реалности израде Плана по организационим дијеловима и на нивоу Предузећа по свим сегментима планирања преносимо интегрални текст "Смјерница" за израду овог документа:

1. Сјеменско-расадничка производња и шумскоузгојни радови

1.1. У циљу стварања потребних услова за производњу квалитетног шумског сјемена познатог поријекла, планирати радове и везано за њих трошкове на ревизији, регистрацији и уређивању сјеменских састојина, са акцентом на регистрацији сјеменских састојина лишћарских врста и воћкарица, као и појединачних стабала која би се уписала у регистар и додатно заштитила. Одлуком Управе Предузећа број 01-963/06 од 31.01.2006.г. дефинисани су послови уређивања сјеменских састојина. На основу праћења обилности урода сјемена потребно је планирати бербу сјемена из регистрованих сјеменских објеката.

У "Сјеменско-расадничком центру" Добој, производњу шумских садница планирати у складу са стањем залиха утврђених по врсти, старости и начину

производње садног материјала у 2008. години, стварним потребама шумских газдинстава, могућностима пласмана на домаћем тржишту (пошумљавања у приватним шумама), као и могућностима пласмана ван граница Републике Српске.

Производња у "цепним расадницима", у складу са одлуком Управе Предузећа, ограничена је на његу постојећих садница у расадницима, док се сјетва и производња нових садница неће вршити. На слободним површинама се може планирати производња љековитог биља.

Трошкове расадничке производње треба планирати по врсти производа и старосној структури на бази усвојених Норматива за сјеменско-расадничку производњу.

1.2. У шумскоузгојне радове у оквиру прости репродукције планирати све радове у просјечном годишњем обиму, који су утврђени у ШПО за уређајни период, за високе шуме са природном обновом и шумске културе (проста репродукција).

Члан 21, став 2 Закона прописује да се сви шумскоузгојни радови предвиђени Основом морају извршавати за сваку годину, по обиму и по квалитету. На основу анализа извршења шумскоузгојних радова по шумско-привредним основама уочено је да поједина шумска газдинства касне са реализацијом предвиђеног обима тих радова, па се планирани, а неизвршени радови, морају прерасподјелити у преосталом уређајном периоду како би се сустигли планирани радови по шумско-привредним основама.

Посебну пажњу посветити планирању радова на њези и одржавању постојећих шумских култура (чишћење од корова, изданака и избојака и неопходне прореди). Уколико стварно стање шумских култура (загушеност од корова, изданака и избојака због недовољне његе и одржавања у протеклом периоду) захтијева да се радови на њези и одржавању култура планирају у обиму већем од предвиђеног у плану шумско-узгојних радова у шумскопривредној основи, обавеза је сваког газдинства да у таквим случајевима планирају увећан обим тих радова.

Пројекте за извођење по објектима урадити благовремено. То ће са аспекта финансијских показатеља као и због адекватног начина рјешавања избора врста дрвећа за пошумљавање даље помоћи при планирању расадничке производње.

Напомена: Јединственим нормама радова у шумарству, нису обухваћене све радне операције из области гајења шума, као и норме сјече, израде и извлачења шумских дрвних сортимената од проредног материјала, те ће се исте допунити, а до тада користити норматив Јавног предузећа „Србијашуме“ за наведене радове.

1.3. У шумскоузгојне радове у оквиру проширене репродукције планирати радове предвиђене за високе деградиране шуме, изданачке шуме и голети у плану шумскоузгојних радова у шумскопривредној основи.

Планирање наведених радова вршити на основу снимљеног стања на терену и јасно прецизираних површина на терену.

Извршење обима планираних радова ће зависити од финансијских средстава која се обезбиједе из надокнада за унапређивање општекорисних функција шума у шумарству Републике Српске и осталих извора финансирања (неутошена средства за просту репродукцију, донације, остварена добит у

пословању шумског газдинства и ЈПШ) као и од обима извршених експлоатационих радова ове двије категорије шума у претходној години.

Напомена: План шумско-узгојних радова доставити по шумским управама и укупно за газдинство.

1.4. Доследно примијенити Упутство за технички пријем (колаудацију) и провјерити сву потребну документацију.

Примијенити типске обрасце плана шумскоузгојних радова, извјештај о извршењу шумскоузгојних радова и катастра шумскоузгојних радова (кат б).

2. Заштита шума

Заштита шума и шумског земљишта обухвата мјере и активности које се спроводе ради заштите од биотичких, абиотичких и других чинилаца који могу да изазову штетне посљедице по шуму и шумско земљиште (ЗОШ-члан 50.).

Угроженост шума је вишеструка, било да се ради о човјеку, биљним болестима, инсектима или природним непогодама. Да би се благовремено предузеле мјере заштите шума и шумског земљишта, неопходно је редовно праћење здравственог стања шума, путем Извјештајно-прогнозне службе у саставу Агенције за шуме.

Предузеће, као корисник шума има обавезу да обавјештава Агенцију за шуме о појави штеточина и насталој штети у шуми. Предузеће је обавезно да контролише здравственог стања шума и мјере на сузбијању биљних болести и штеточина, као и евиденције проводи у складу са законским и подзаконским актима.

Послове, мјере, задатке и активности у области заштите шума планирати у складу са стањем на терену, а у складу са Законом о заштити од пожара, Правилником о шумском реду и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац који обухвата:

- заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта);
- заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи;
- заштиту шума од штетног дјеловања инсеката и гљива;
- заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих (или иновирање тог плана из претходне године).

2.1. План заштита шума од бесправних сјеча, бесправног промета и бесправног заузимања шума и шумског земљишта мора да садржи:

- Активности провођења Акционог плана Владе Републике Српске за сузбијање незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије у Републици Српској.

- Контролу лугарских реона минимално једанпут годишње,
- Формирање и опремање интерне контроле у ШГ и њена сарадња са Интерном контролом на нивоу Предузећа и осталим контролним органима.
- Обнављање уништених граничних знакова.

Везано за разграничење државне и приватне шуме и шумског земљишта у следећој години наставити рјешавање узурпација, у складу са Законом о узурпацији ("Сл. гласник РС", број; 70/06 од 24.07.2006. године), којим су одређени рокови, носиоци и поступак рјешавања узурпација. Треба истаћи да поменути Закон предвиђа (чланови 17. и 18.) успостављање граничне линије (тамо гдје то није урађено раније) између шума и шумског земљишта, с једне стране, и пољопривредног земљишта, с друге стране.

2.2. У Републици Српској последњих година четинарске састојине су најугроженије од штетних инсеката (сипаца четинара). Санитарне мјере које је проводило Предузеће на угроженим подручјима довеле су до побољшања здравственог стања састојина. Мониторинг здравственог стања мора се наставити и у наредном периоду. Један од узрока појаве каламитета поткорњака су и посљедице елементарних непогода (пожар, сњеголоми, вјетроломи и др.), а исте се морају санирати у наредној години.

Сва ШГ су обавезна проводити активности на очувању и унапређењу здравственог стања шума, досљедно примјењујући одредбе Правилника о шумском реду у свим категоријама шума. Сјеча, израда и реализација случајних ужитака је обавезујућа.

Мониторинг здравственог стања четинарских састојина је обавезујући и за наредну годину.

Процедуре набавке феромонских препарата и клопки морају се провести на вријеме, да би постављање истих било урађено на вријеме, прије ројења поткорњака.

2.3. У 2009. години наставити мониторинг стања популације губара у складу са Упутством.

Појава сушења састојина јеле и састојина храста није нова појава и не дешава се само код нас него у цијелој Европи. У наредној години морају се планирати санитарне мјере у угроженим састојинама, али и детаљно снимање угрожених састојина.

2.4. Заштита шума од пожара подразумијева обавезу свих шумских газдинстава да донесу:

1. Оперативне планове за заштиту шума од пожара за 2009. годину, са свим компонентама за превентивно дјеловање и припремним активностима за брзо дјеловање у случају евентуалног пожара.

Оперативним планом морају бити дефинисане следеће активности, а на бази процјене угрожености шумскопривредног подручја:

-Мрежа осматрачница и систем дојаве.

-Мобилне екипе за патролна дежурства (нпр. јавни путеви, излетишта, простори гдје чобани чувају стада), дежурства и у дане викенда, празника и у вријеме било каквог окупљања у природи. Врло је битна комуникација са невладиним организацијама (нпр. ловци), које се морају укључити у све облике активности на заштити шума од пожара.

-Извођачи радова морају се такође упознати са активностима превентивног дјеловања на спрјечавању пожара и мјерама и активностима на гашењу евентуалних пожара. Извођачи радова морају поштовати законске одредбе на

локацијама гдје су смјештени. Обавеза шумског газдинства је да врши контролу провођења превентивних мјера. Обавезе извођача радова у шумским газдинствима биће дефинисане у текућој години.

-Начин ангажовања грађевинских машина и радне снаге за евентуалну брзу интервенцију на изради просјека и пробијању противпожарних путева за заустављање ширења ватрене стихије.

-Сарадња са јединицама цивилне заштите и ватрогасним јединицама, са јасно прецизираним задацима и обавезама у случају евентуалног пожара.

-Сарадња са сусједним шумским газдинствима, у циљу заједничких активности. Сарадња мора постојати и на међуентитетском нивоу (гранични појас).

2. Оперативни план информативно-пропагандних активности.

Информативно-пропагандне активности у директној су вези са временским приликама (суша) и активностима локалног становништва (радови на крчењу приватних посједа). Са информативно-пропагандним активностима треба отпочети одмах и проводити их у току цијеле године.

У циљу заштите шума од пожара потребно је планирати организацију и одржавање информативно-савјетодавних састанака на регионалном нивоу. У активности на спречавању појаве шумских пожара и гашењу истих морају се укључити сви субјекти: локална власт, локално становништво, невладине организације (ловци, еколози, планинари).

Опрема за гашење пожара у власништву ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац мора бити припремљена и ускладиштена.

Услови, организација и начин ангажовања грађевинске механизације и радне снаге за евентуалну хитну израду просјека и пробијање противпожарних путева ради заустављања ширења ватрене стихије, као и плаћање услуга, у надлежности је шумског газдинства.

Обука особља у стручним екипама врши се по потреби у шумском газдинству и трајни је задатак.

Обавјештења о забрани ложења ватре постављају су на видним мјестима, а медијска кампања (штампа, радио и телевизија) је у функцији ширења поруке о превенцији пожара и упозорења о повећаној опасности од пожара у току трајања екстремних временских прилика (суша, високе температуре, вјетар).

Циљ свих програма за контролу пожара је заштита и правилно функционисање шумских екосистема. Посебна пажња се мора посветити узроцима пожара, а не штетама од пожара. Превентивне активности морају бити усмјерене на отклањању узрока пожара. Посљедице пожара на шумске екосистеме могу бити веома тешке, а санирање дуг и тежак посао.

Трансфер знања према грађанима може се остварити као дио програма јавне свијести. Учење о еколошким утицајима пожара, и како реаговати, треба да помогне грађанима да науче методе контроле пожара. Јавност мора бити свјесна пожарне ситуације и мора бити дио програма. Улога ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац у заштити шума од пожара је значајна.

2.5. Неопходна финансијска средства за извршавање наведених задатака реално планирати. При планирању личних примања лугара шума водити рачуна

да се не дуплирају зараде у производно-финансијском плану и плану ловства.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

3.1. Обим сјече и производње шумских дрвних сортимената у свим шумским газдинствима планирати до висине просјечног годишњег етата по важећој шумскопривредној основи.

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената мора се исказати по категоријама шума подесним за газдовање (високе шуме са природном обновом, деградиране високе шуме, шумске културе, изданацке шуме) и унутар сваке од тих категорија одвојено по врстама сјече (редовне сјече, случајни ужици) како је то и предвиђено у табели 3.1.

У напријед наведени обим сјеча укључује се и количина огревног дрвета планирана за малопродају у дубећем стању, а која се односи на продају локалном становништву.

Планирање обима сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2009. годину вршити на основу пројеката за извођење радова у шумарству.

Базу за план одјела предвиђених за сјечу чини сјекоред који је направљен за цио уређајни период. Саставни дио плана чиниће и одјели који неће бити или ће дјелимично бити реализовани у току 2008. године.

Посебну пажњу треба посветити квалитетној припреми одјела за сјечу, уз поштивање усвојених процедура произашлих из FSC стандарда, ангажовању квалитетних извођача радова у складу са Законом о јавним набавкама, кројењу и класирању шумских дрвних сортимената, квалитетном техничком пријему радова, те квалитетној евиденцији свих извршених радова.

Напомена: Бруто дрвна маса (крупно дрво) у табели 3.1. мора бити једнака укупним количинама за сваку категорију шума у табели 3.3. (План сјече у крупном дрвету по одјелима и одсјецима)

3.2. У табелу 3.2. уносе се подаци о планираном обиму сјеча (етат) за шуме подесне за газдовање и то појединачно за сваку од четири наведене категорије шума из важеће шумскопривредне основе.

3.3. У табели 4.1. утврђује се динамика сјече и израде шумских дрвних сортимената за планирани обим из табеле 3.1., у табели 4.2. утврђује се динамика привлачења (и износа) шумских дрвних сортимената од пања до камионског пута, а у табели 4.3. динамика отпреме (реализације) шумских дрвних сортимената.

Количину (обим) шумских дрвних сортимената за коју се утврђује динамика у привлачењу (и износу) и отпреми (реализацији) чини количина тих сортимената из табела 3.1. увећана за дио количине прелазних залиха шумских дрвних сортимената изнад просјечног мјесечног планираног обима сјече и израде за 2009. годину (у процесу производње у току 2009. године планиране залихе шумских дрвних сортимената не могу бити веће од просјечне мјесечне планиране производње). Осим тога, у табели 4.2. план привлачења (и износа) треба умањити за количину која се реализује малопродајом у шуми на пању.

Динамички план у табелама 4.1., 4.2. и 4.3. мора се, у зависности од временских, теренских, тржишних и других услова, утврђивати што је могуће реалније.

Напомена: - укупно планиране количине у табели 4.1. морају бити једнаке нето дрвној маси у табели 3.1.

4. План реализације шумских дрвних сортимената

4.1. План реализације шумских дрвних сортимената (табела 5.) сачињава се на основу укупних количина тих сортимената из табеле 4.3. и цијена из Цјеновника шумских дрвних сортимената овог Предузећа. Примјењују се цијене на камионском путу или на пању (ако је отпрема извршена са шума пања). Ако се реализација врши са Централног стоваришта (у ШГ која то имају) или са привременог стоваришта које захтијева додатна улагања, ефекти такве продаје се не приказују у табели 5. него у табели 6. - Укупна реализација.

Према томе, у табели 5. у колону "камионски пут+стовариште" уноси се збирно количина по сортиментима за оба стоваришта, по цијенама из цјеновника за камионски пут, а разлика (настала реализацијом по цијенама на централном стоваришту) се уноси у табелу 6-укупна реализација.

При планирању вриједности реализације користиће се важећи цјеновник ШДС.

Шумска газдинства су обавезна планирати продају дијела укупне количине трупаца четинара и лишћара путем јавног надметања (лицитације) у 2009.години, у проценту до 25 % укупно реализоване количине трупаца.

Ефекти такве продаје се приказују у табели 6.

Напомена: Количина и структура шдс у табелама 5. и 4.3. морају бити једнаке.

4.2. При изради Плана поштовати забрану продаје шумских дрвних сортимената у дубећем стању изузев продаје одређених количина шдс локалном становништву (огрев, ситно техничко, ограничена количина трупаца за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката). Ово је регулисано посебним упутством о продаји шумских дрвних сортимената.

5. План укупне реализације

5.1. У табели 6. планира се укупна реализација (приходи). Рубрика "Реализација од шдс" има три колоне.

Прва: Дио реализације који се преноси из табеле 5.

Друга: Дио реализације који се односи на ефекте продаје са Централног стоваришта (вриједност продаје по продајним цијенама умањена за вриједност обрачунату по цијенама шдс на међустоваришту из Цјеновника).

Трећа: Дио реализације који се односи на ефекте лицитација (разлика између вриједности лицитиране количине по планираним лицитираним цијенама и вриједности те исте количине изражене по цијенама на камионском путу или стоваришту из важећег Цјеновника-зависно гдје се лицитација врши).

У колоне 4, 5. и 6. - Приходи од укидања резервисања, уносе се износи планираних трошкова насталих улагањем у шумско-узгојне радове, изградњу и реконструкцију шумских камионских путева и сва остала улагања у складу са Законом. Колона 14-смањење вриједности залиха учинака, уколико се планира, уноси се са предзнаком "-".

Колона "Остали пословни приходи" обухвата оне пословне приходе (група 65) који нису садржани у колонама од 1-14. Збир колона од 1 до 15 мора одговарати износу укупних пословних прихода из табеле 8.

Колона "Укупно" мора бити идентична укупним приходима из табеле 8 (Табела прихода и расхода). Такође, колоне "Остали приходи", "Финансијски приходи" и "Приходи од усклађивања вриједности сталне имовине" (колоне 16, 17 и 18) морају бити исте као одговарајући приходи из табеле 8.

5.2. Сва шумска газдинства требају, на основу извршене евиденције и неопходних припрема на сакупљању и реализацији осталих шумских производа, исте планом реално предвидјети.

Планом такође треба предвидјети који се остали производи могу одрживо искоришћавати.

Посебну пажњу приликом израде плана треба обратити на заштићене врсте.

Сва шумска газдинства дужна су:

- задужити стручно лице за обављање ових послова,
- обезбиједити складишни простор, откупне станице гдје ће се вршити откуп ових производа, обезбиједити мјерне инструменте и друго неопходно за функционисање истих,
- придржавати се Правилником о условима кориштења и начину сакупљања осталих шумских производа,
- приликом откупа придржавати се Правилника о губицима на роби,
- благовремено ријешити питање циркулације финансијске документације,
- да на свом подручју врше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима наплате предвиђене таксе 3 % од цијене коштања производа за сакупљање истих.

6. План радне снаге

6.1. Радну снагу планирати према систематизацији радних мјеста, а вишак радне снаге настојати програмски ријешити по законским прописима.

7. План прихода и расхода

7.1. У табели 8. планирају се приходи и расходи, и то аналитички како је у њој и назначено. У колони "Оцјена остварења за 2008.годину" треба остварене трошкове и приходе у досадашњем периоду у 2008. години пројектовати за цијелу 2008. годину.

При планирању трошкова плата примјењиваће се одредбе Општег и Појединачног колективног уговора са планираном цијеном рада у овом Предузећу до 140 КМ увећаном за остале накнаде.

Шумска газдинства код којих је нарушена финансијска равнотежа и остали релевантни финансијски показатељи пословања планираће нижу цијену рада у складу са реалним финансијским могућностима.

У рубрику - Трошкови зарада, накнада и остали лични расходи - планирати трошкове обрачунатих нето зарада и нето накнада зарада, трошкове пореза и доприноса и трошкове осталих личних расхода. У накнаде зараде спадају трошкови топлог obroка (без обзира да ли се исплаћују у новцу или је организована исхрана радника у кухињама, Ловачким кућама или угоститељским објектима), трошкови теренског додатка, трошкови регреса, зимнице, огрева.

7.2. Трошкове сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења (и износа) од пања до камионског пута планирати и исказивати одвојено како је то и назначено у табели. Ти трошкови се планирају на основу цијена и обима поменутих радова у пројектима за извођење радова у шумарству. Цијене тих радова у поменутих пројектима морају бити утврђене на основу Јединствених норми радова у шумарству и калкулацијама трошкова рада у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Трошкови сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења од пања до камионског пута утврђују се у пројектима за извођење радова у шумарству, полазећи од обавезе потпуног провођења Програма мјера на унапређењу квалитета и евиденције производње у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

У остале производне услуге планирају се трошкови изградње тракторских и анималних влака, трошкови транспорта шумских дрвних сортимената до централних стоваришта и границе РС-е (када је у питању продаја ино-купцима) и други транспортни трошкови, трошкови одржавања камионских путева, тракторских и анималних влака, трошкови одржавања путничких и теренских возила и друга одржавања, трошкови закупнина, трошкови сајмова, трошкови рекламе и пропаганде, трошкови развојних услуга (истраживања, израда програма развоја, студије и слично), трошкови комуналних услуга, трошкови регистрације возила, накнада за коришћење ауто-пута, трошкови финансирања Генералне дирекције, трошкови шумско-узгојних радова.

Трошкове рекламе и пропаганде планирати у износу највише 0,20 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа), а о распореду и утрошку тих средстава одлучиваће Управа Предузећа.

Трошкове финансирања Дирекције Предузећа планирају шумска газдинства у висини од 2,69 % од планираног прихода од продаје шумских дрвних сортимената (ових издвајања су ослобођени организациони дијелови ИРПЦ Бања Лука, Центар за сјеменско-расадничку производњу Добој и Центар за газдовање кршом Требиње).

Уколико ШГ има капацитете за властиту производњу, или је извјесно да ће их имати у 2009. г. у складу са "Програмом увођења материјално-техничких средстава рада у шумарству", карактер и врста трошкова у односу на горе наведене се мијења у складу са учешћем производње у властитој режији у односу на укупну производњу.

7.3. У складу са чланом 89. став 1, Закона о шумама ("Службени гласник РС" број 75/08), планирати издвајање финансијских средстава у виду надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта у износу од 10 % од планиране реализације шумских дрвних сортимената (прерачунатих по цијенама у шуми на пању по цијеновнику ЈПШ-проста репродукција).

7.4. У рубрику "Нематеријални трошкови" планирају се дневнице за службена путовања у земљи и иностранству, трошкови превоза радника на посао и с посла, трошкови накнада за употребу сопственог аутомобила у пословне сврхе, трошкове ноћења на службеном путовању, трошкови непроизводних услуга, трошкови репрезентације, трошкови премије осигурања, трошкови платног промета, трошкови чланарине, стипендије и кредити студентима и ученицима, накнада за рад члановима ученичких, омладинских задруга, трошкови огласа у штампи и другим медијима (осим за рекламу и пропаганду), таксе (административне, судске, регистрационе, конзуларне, локалне и друге), трошкови одржавања радничких спортских игара, трошкови слављења Крсне славе Предузећа и трошкови обиљежавања значајних јубилеја.

Трошкове репрезентације планирати у износу највише 0,20 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа), а распоред ових средстава биће регулисан одлуком Управе Предузећа.

У рубрику "Остали нематеријални трошкови" планирају се трошкови пореза (на имовину, на оружје, противпожарна накнада, остали порези), издвајања за општине у складу са чланом 89. став 3, Закона о шумама (у износу од 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђене по цијенама франко камионски пут) и трошкови доприноса (допринос за рехабилитацију инвалида и остали доприноси).

Под категоријом "Непроизводне услуге" планирати трошкове сертификације шума у складу са Планом и програмом усклађивања газдовања државним шумама у РС са међународним стандардима и ФСЦ сертификатом (потребне информације у вези са сертификацијом се налазе на веб страници Предузећа).

7.5. Највећи дио трошкова Предузећа (преко 90 % од износа укупних трошкова) је стандардизован, односно нормиран различитим методама а то су: пројекти, норме, калкулације, цијена рада на бази које се израчунавају зараде и накнаде зарада у складу са Општим, Посебним и Појединачним колективним уговором, обавезе по основу Закона и подзаконских аката, порези, доприноси и итд. За мањи дио трошкова за које не постоје норме или се повремено јављају, организациони дијелови Предузећа, односно њихове стручне службе, су дужни да реално планирају висину трошкова на бази искуства из ранијих година, те потребе сталног минимизирања трошкова у сврху јачања профитабилности Предузећа.

При изради производно-финансијског плана, организациони дијелови код којих је нарушена финансијска равнотежа морају имати на уму чињеницу да финансијску консолидацију могу остварити само у том случају ако планирају и остварују максимално могућу добит, а организациони дијелови код којих није нарушена финансијска равнотежа, такође, морају имати на уму чињеницу да постојећу стабилност могу одржавати и повећавати само у том случају ако планирају и остварују одређену могућу добит. Због тога сви организациони дијелови морају на једној страни планирати и остваривати максимално могући

пословни приход, а на другој страни морају планирати и остваривати што је могуће мање све врсте расхода.

7.6. Напомена: Сви планирани приходи и расходи морају бити усклађени са Међународним рачуноводственим стандардима, Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Предузећа и важећим Аналитичким контним планом Предузећа.

При планирању трошкова водити рачуна да се трошкови за које се не може остварити право на одбитак улазног пореза на додату вриједност (по Закону о ПДВ-у), планирају са урачунатим ПДВ-ом, а сви остали без ПДВ-а.

8. Прва пројекција плана инвестиционих улагања

8.1. У саставу производно-финансијског плана сачинити прву пројекцију плана инвестиционих улагања, а коначан план тих улагања сачинити након израде и усвајања завршног рачуна за 2008. годину.

При изради прве пројекције овог Плана, такође, се мора водити рачуна о реалним изворима финансирања тих улагања. Планови инвестиција који нису засновани на реалним (у највећем степену сигурним) изворима финансирања неће бити прихваћени. У складу са закључком Надзорног одбора ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, приоритетно планирати следећа инвестициона улагања:

- Вриједност биолошких инвестиција (шумско-узгојних радова) у табели 9. преноси се из табеле 1.3.;

- Израда шумскопривредних основа

Законом је регулисано да "Агенција за шуме врши стручно – техничке послове који се односе на израду шумскопривредних основа" (члан 31. став 4 Закона).

Прелазним и завршним одредбама Закона регулисано је да ће Агенција за шуме почети са радом у року од 6 мјесеци од дана ступања на снагу Закона и да ће Министарство припремити Стратегију развоја шумарства Републике у року 9 мјесеци, а по доношењу Стратегије ће у року од годину дана припремити Шумарски програм.

Послове и активности у области уређивања шума планирати у складу са усвојеном динамиком израде шумскопривредних основа (Одлука Управног одбора број УО-77/04 од 31.08.2008.године).

- Пројектовање, реконструкција и градња шумских камионских путева према петогодишњем програму и трогодишњем плану пословања.

Сходно Одлуци Управе Јавног предузећа број 01-7673/08 шумска газдинства ће планирати путне правце за реконструкцију, изградњу и надзор над изградњом, и пројектовање за 2009.годину.

Планиране активности морају бити у складу са планом инвестиција у шумскопривредној основи.

- Завршна улагања у реализацију Пројекта увођења јединственог информационог система у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

У прву пројекцију плана инвестиционих улагања треба унијети основна средства предвиђена по "Програму увођења материјално-техничких средстава рада у шумарству" чија набавка није реализована или се неће реализовати до краја 2008. по Плану инвестиционих улагања за 2008. годину, осим средстава чија је набавка одложена на основу закључка Управе Предузећа који је достављен свим организационим дијеловима, а који је донесен послуже доношења Одлуке о корекцији Плана.

Поштовање законских одредби у инвестирању и поштовање законских одредби о јавним набавкама је обавезно.

Напомена: При планирању набавке путничких аутомобила водити рачуна да се у планирану цијену, односно вриједност укључи ПДВ, јер се не може остварити право на одбитак улазног пореза.

8.2. Стамбену изградњу планирати према законским одредбама.

9. План образовања и стручног усавршавања

9.1. У табели 10. планирају се активности и трошкови образовања и стручног усавршавања ученика, студената и стално запослених радника у циљу унапређења газдовања шумама и укупног пословања организационих дијелова и Предузећа у цјелини.

План образовања и стручног усавршавања треба да произилази из потреба Јавног предузећа за одговарајућим кадровима, изражених интереса радника за усавршавањем у струци и из захтјева организације и технологије рада за стручним образовањем и усавршавањем, а у складу са Правилником о стручном образовању и усавршавању радника.

Облици сручног образовања и усавршавања радника и других лица су садржани у члану 7 Правилника о стручном образовању и усавршавању радника.

Трошкови образовања и стручног усавршавања из ове табеле сврставају се у Нематеријалне трошкове у табели 8. Ови трошкови по организационим дијеловима Предузећа (осим Дирекције) могу износити највише 0,30 % од планираног пословног прихода.

10. Остали планови

10.1. Саставни дио Производно-финансијског плана овог Предузећа за 2009. годину су и:

- План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра Бања Лука (организациони дио овог Предузећа) чији је основни задатак израда шумскопривредних основа за државне и приватне шуме, израда елабората за проглашење заштитних шума и шума са посебном намјеном, пројекте за шумске комуникације и израде дугорочних програма газдовања подручјем крша.

- План пословања Дирекције Јавног предузећа;

- Организациони дијелови Предузећа, у складу са Законом о јавним предузећима, Законом о јавним набавкама, Смјерницама и Упутством о набавкама, те Правилником о набавкама роба и услуга, обавезни су направити појединачне планове набавки (основна средства, ситан инвентар, резервни дијелови, ауто-

гуме, заштитна средства, потрошни канцеларијски материјал, рекламни материјал, ХТЗ опрема, све врсте услуга и др.). Планови набавки треба да буду усклађени са планираним трошковима (табела 8.) и Првом пројекцијом плана инвестиционих улагања.

- План радова у приватним шумама заснива се на ШПО за те шуме и пројектима за извођење. За шуме у приватној својини израђују се извођачки пројекти само за шумскоузгојне радове. Ови пројекти у свом саставу садрже све радове по обиму, мјесту и времену, као и бруто дозначеној дрвној маси, а израђује их Јавно предузеће шумарства (ЗОШ, члан 25). Шумска газдинства која немају важећу ШПО годишње планове радиће на основу досадашњих просјека сјече у приватним шумама и стварног стања приватних шума једног подручја. За годишње планове у приватним шумама који су рађени на основу неважећих ШПО, шумска газдинства ће тражити сагласност Ресорног министарства. Она шумска газдинства која из било којих разлога до сада немају склопљене уговоре о вршењу стручних послова у приватним шумама са подручним општинама морају исте одмах потписати;

- Годишњи планови газдовања ловиштима (додијељеним на газдовање шумским газдинствима) којима се морају планирати радови предвиђени ловним основама;

- Планови (за свако ШГ-о) шумских одјељења, по господарским јединицама, у складу са сјекоредом, за дознаку стабала за сјечу и израду пројеката за извођење радова у шумарству у току 2009. године чија ће се реализација (извођење радова) планирати за 2010. годину (Табела 11.) и

- Програми радова на утврђивању граница шума и шумског земљишта у државној својини и укњижавања државних шума и шумског земљишта у оквиру граница ШПП-а у катастар некретнина.

11. Остале активности

11.1. Остале активности су:

- израда новог Статута Предузећа у складу са Законом о шумама и Законом о Јавним предузећима,

- израда нове организације и систематизације послова и радних задатака Предузећа,

- израда осталих аката Предузећа.

Напомена: Израда аката Предузећа ће услиједити након потписивања посебног уговора са ресорним Министарством уз претходну сагласност Владе РС (члан 33. Закона о шумама).

Б. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Производно-финансијски план садржи:

- 1. План сјеменско-расадничке производње и план шумскоузгојних радова.**
- 2. План заштите шума и шумског земљишта.**
- 3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената.**
- 4. План реализације шумских дрвних сортимената.**
- 5. План укупне реализације.**
- 6. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра.**
- 7. План рада Дирекције Јавног предузећа.**
- 8. План радне снаге.**
- 9. План образовања и стручног усавршавања.**
- 10. План сертификације шума.**
- 11. План сарадње ЈП "Шуме Републике Српске" ад Соколац и Шумарског и Економског факултета Универзитета у Бањој Луци.**
- 12. План формирања и расподјеле укупног прихода.**
- 13. План расхода.**
- 14. Прва пројекција плана инвестиционих улагања.**

1. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

У оквиру пословне политике ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац, "Центар за сјеменско-расадничку производњу" Добој задужен је за очување генофонда шума Републике Српске и његово одрживо кориштење за производњу квалитетног сјемена и садног материјала. Главна карика у остваривању ове функције шума је реализација Пројекта изградње и пуштања у рад Сјеменског центра у расаднику "Станови" Добој. Са тим се ЈПШ "Шуме РС" активно укључује у токове савременог шумарства.

Једна од главних одредница у 2009. год. треба да буде развој и кориштење осталих ресурса на нивоу ЈПШ "Шуме РС", а носилац активности на едукацији, образовању, обуци кадрова, ускладиштењу, доради и паковању љековитог биља, гљива и воћкарица је "Центар за сјеменско-расадничку производњу" Добој.

Једно од кључних питања за производњу сјемена би требало бити ријешено набавком труснице у 2009 години. У области генофонда и сјеменарства наставиће се израда Пројекта генетске мелиорације и уређења сјеменских објеката, што ће допринијети очувању и развоју генофонда, као и његовом правилном кориштењу. На основу стручне контроле и здравственог прегледа сјеменских објеката проводиће се политика мјера газдовања и управљања. У складу са процјеном уroda биће сакупљено сјеме из признатих и регистрованих сјеменских објеката. У складу са пословном политиком ЈПШ "Шуме РС" и стратегијом ресорног Министарства, потребно је да се приступи изради Закона о шумском репродуктивном материјалу који је у складу са стандардима Европске уније.

Планирана производња садног материјала у 2009. години је 17.563.890 комада садница од чега ЦСРП Добој производи 96,7 % садница.

Реализација садног материјала предвиђена је у количини од 4.758.370 комада садница, што представља довољну количину у складу са плановима за пошумљавање шумских газдинстава.

У 2009. години предвиђен је плантажни узгој љековитог биља, његова дорада и паковање.

Планирани шумско-узгојни радови у оквиру просте репродукције законска су обавеза и морају се у цијелости извршити. Уколико се деси да се у неким шумско-привредним подручјима планиране површине за пошумљавање садњом садница не могу обезбиједити у оквиру високих шума са природном обновом (природне плешине или скупине на којима је извршена гола сјеча), у таквим случајевима потребно је сагледати да ли су планови у важећим ШПО реални. Уколико се на бази детаљне анализе установи да је потребна израда анекса ШПО, захтјев се упућује ресорном Министарству.

Шумско-узгојни радови планирани у оквиру проширене репродукције шума извршаваће се у складу са степеном обезбјеђених финансијских средстава из накнаде за унапређење општекорисних функција шума (обезбјеђених по основу члана 91. Закона о шумама) и осталих извора финансирања (донације, остварена добит у пословању шумских газдинстава, неутрошена средства просте репродукције) као и од обима извршених експлоатационих радова у високим деградираним и изданачким шумама. Шумска газдинства, која су у претходном периоду извршила голе сјече на одређеним површинама у поменуте двије категорије шума ће извршити пошумљавање тих површина одговарајућом врстом садница, а потом одржавати и његовати те културе без обзира у ком степену су обезбиједила финансијска средства из накнаде за унапређење општекорисних функција шума. То се исто односи и на површине голети.

Сва шумска газдинства ће вршити комисијски колаудацију (технички пријем) извршених радова на пошумљавању (садњом садница, односно сјетвом сјемена) након двије и пет година од извршених радова. На основу записника о колаудацији тих радова установиће се да ли је потребно вршити попуњавање тих површина.

План шумско узгојних радова за 2008. годину, оцјена остварења за 2008. годину и план за 2009. годину на нивоу Јавног предузећа је приказан у следећој табели:

Фаза рада	Јед. мјере	Планирано 2008.			Оцјена остварења 2008.			Планирано 2009.			оцјена 2008 / план 2008 (индекс)			план 2009 / оцјена 2008 (индекс)		
		Проста	Прош.	Укупно	Проста	Прош.	Укупно	Проста	Прош.	Укупно	Прос та	Прош.	Укупно	Прос та	Прош.	Укупно
Припрема земљишта за природно подмлађ.	ha	2540		2540	2243		2243	1938		1938	88		88	86		86
Пошумљавање	ha	346	1358	1704	428	1062	1490	346	1230	1577	124	78	87	81	116	106
Попуњавање култура насталих садњом и сјетвом	ha	190	375	566	165	255	420	181	307	488	87	68	74	109	120	116
Прашење и окопавање	ha	173	413	586	107	298	405	119	313	433	62	72	69	111	105	107
Чишћење од корова и непожељних врста	ha	1371	1362	2733	1105	872	1976	1104	1378	2482	81	64	72	100	158	126
Прореди у културама	ha	1166	513	1679	953	10	963	1946	255	2201	82	2	57	204	2548	229
Њега природног подмлатка	ha	6252		6252	4178		4178	2951		2951	67		67	71		71
Мелиорација изданачких шума	ha		4227	4227		3481	3481		3392	3392		82	82		97	97
Планирана количина садница (у ооо)	ком	1175	4136	5311	1209	3014	4222	1133	3628	4762	103	73	80	94	120	113
Вриједност радова (у ооо)	КМ	4375	6783	11157	3544	4097	7641	4601	6342	10943	81	60	68	130	155	143

Из презентоване табеле може се видјети да је планирано повећање шумско-узгојних радова у односу на извршење у 2008. години.

2. Заштита шума и шумског земљишта

Значај чувања и заштите шума и шумског земљишта није потребно посебно истицати. Поред привредног и економског значаја, далеко је већи значај који шуме пружају кроз своје општекорисне функције, а које се огледају у утицају шума на остваривање повољног режима вода, спречавање ерозије земљишта, повећање квалитета питке воде, производњу кисеоника, стварање повољних услова за туризам, рекреацију и друге користи.

Због тога послови на заштити шума од бесправних сјеча и бесправног заузимања шума и шумског земљишта, од пожара, биљних болести, штетних инсеката и од штетног дјеловања дивљачи и стоке, заслужују посебну пажњу и траже сталну мобилност и одговорност у њиховом извршавању.

Послови, мјере, задаци и активности на заштити шума за 2009. годину планирани су у складу са стварним стањем на терену и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" који обухвата:

- Заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта),

- Заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих (или иновирање тог плана из предходне године), као и израду Плана заштите од пожара (шумска газдинства која то нису урадила),

- Заштиту шума од штетног дјеловања инсеката (поткорњака и губара) и гљива и биљних болести,

- Заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи.

У наредној 2009. години, у циљу подизања нивоа заштите шума од човјека планирано је следеће:

- посветити пуну пажњу реализацији Акционог плана на сузбијању незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије,

- константна едукација лугарског особља, те подизање нивоа свијести свих запослених о потреби заштите шума,

- преко државних органа издејствовати ажурнији рад судских институција, јер је нерјешавање пријава за шумску штету један од главних разлога појаве бесправних сјеча,

- у наредном периоду потребно је извршити разграничење између државних и приватних шума гдје то до сада није урађено, а тамо гдје су гранични знаци уништени извршити њихово обнављање,

- очекујемо да ће се у наредном периоду остварити боља сарадња са органима МУП-а и истражним органима, како би у потпуности била прекинута пракса подношења пријава на "нн" починиоца,

- на основу информација са терена градација губара се налази у завршној фази, потребно је наставити са континуираним праћењем стања на терену ради благовременог уочавања евентуалних нових пренамножења,

- интензивирати рад већ формираног Оперативног тима за заштиту шума, чији је задатак да врши континуирану координацију на нивоу Предузећа са сличним тимовима формираним у шумским газдинствима.

Обзиром да су шуме четинара у Републици Српској у последњих неколико година ипак најугроженије од штетних инсеката (сипаца четинара) и да прикупљени подаци у току 2008. године о њиховом бројном стању и нанесеним штетама показују да је њихово бројно стање још увијек у проценту изнад уобичајеног (толерантног), то се у наредном планском периоду намеће потреба за досљедно поштовање прописаних мјера заштите шума, што се посебно односи на:

- Потпуну сјечу, израду и реализацију случајних ужитака, како у високим шумама тако исто и у шумским културама;

- У периоду од 01.04. - 30.9. у години у оквиру сјече и израде четинара и бријеста строго се придржавати одредби Правилника о шумском реду.

- Успостављање шумског реда у току сјече и израде шумских дрвних сортимената у цјелости ће се проводити у складу са одредбама Правилника о шумском реду;

- Правовремено постављање клопки са феромонским препаратима за сипце четинара, са савјесним и одговорним њиховим одржавањем, редовним праћењем и евидентирањем броја уловљених инсеката, те постављањем ловних и контролних стабала, уз обавезу редовног обавјештавања надлежне службе у Дирекцији Јавног предузећа.

У сегменту заштите шума од инсеката и биљних болести планирање на дужи период је врло тешко, јер појава ових штетних фактора зависи од низа непредвидивих околности.

И поред тога неопходно је пословање у шумарству проводити тако да би ризик од појаве биљних болести и штетних инсеката у градацији био што мањи. У том смислу Предузеће ће се стриктно придржавати Правилника о шумском реду и других нормативних аката који регулишу ову област.

Према плану за 2009. годину, на заштиту шума у Јавном предузећу шумарства "Шуме Републике Српске" треба да се утроши укупно 10.217.171 КМ. По структури тај износ чине следећи трошкови:

Чување шума (чуварска служба)	8 578 123 КМ
Заштита шума и објеката од пожара	329 693 КМ
Заштита шума од инсеката	171 155 КМ
Заштита шума од биљних болести	44 133 КМ
Заштита дивљачи и ловних објеката	962 310 КМ
Остали видови заштите	131 757 КМ
Укупно	10 217 171 КМ

Оно што треба истаћи је да је најтеже заштити шуму од пожара. У овом случају су врло битне превентивне мјере, будност чуварских служби као и едукације становништва. Имајући у виду узроке и штете које проузрокују пожари у току овог планског периода примијениће се адекватне превентивне мјере и активности на спречавању пожара.

Полазећи од чињеница да нека шумска газдинства нису у протеклом периоду извршила све задатке садржане у Програму мјера и активности на заштити шума при изради Оперативног плана заштите од пожара и гашења истих, у овом периоду планира се следеће:

- Едукација становништва на провођењу превентивних мјера у циљу спречавања појаве шумских пожара преко локалних медија (радио станице, новине и слично);

- На видна мјеста покрај путева, на ивицама шума истицање табли са натписима забране ложења ватре и заштите шума од пожара;

- У временским периодима критичним за појаву пожара (рано, топло и сушно прољеће, топло и сушно љето) обезбједиће се осматрачка служба чији припадници морају да врше непрекидно осматрање са доминантних кота на ШПП-у. Истовремено, у сједишту шумског газдинства у нерадне дане и после радног времена обезбједиће се дежурство ради благовременог пријема обавјештавања о појави пожара и организације брзе интервенције на његовом гашењу;

- Осматрачи ће се опремити одговарајућим средством везе (радио станица, мобилни телефон) те двогледом;

- У свим шумским газдинствима формираће се (са тачно назначеним именима и презименима лица) интервентна противпожарна јединица (од најмање тридесет припадника) за гашење пожара хитно по његовом откривању. Иста ће се квалитетно опремити противпожарном опремом и одговарајућим возилом како би била у могућности да ефикасно и у цјелини обавља постављени задатак. Интервентна јединица ће се формирати од радника у сталном радном односу у газдинству, а у случајевима када шумска газдинства не располажу довољним бројем радника у сталном радном односу, иста ће се попунити пријемом радника по уговору о дјелу на те послове. Сви припадници те јединице морају претходно завршити обуку у гашењу пожара;

- На посебно угроженим мјестима (излетишта, објекти) обезбједиће се постављање буради са водом или пијеском;

- У сарадњи са противпожарним инспекторима МУП-а (у станицама јавне безбједности) спријечиће се спаљивање на отвореном простору отпада на постројењима за примарну прераду дрвета (приватне пилане);

- У сарадњи са припадницима станица јавне безбједности додатно ће се ангажовати на откривању изазивача шумских пожара и подношењу пријава против истих надлежним органима правосуђа и МУП-а.

На нивоу Предузећа за плански период планирана су финансијска средства за подмирење трошкова просвјетивања (едукација) становништва о провођењу превентивних мјера на спречавању појава шумских пожара. То просвјетивање ће се реализовати у сарадњи са радио и ТВ станицама и то у раним прољећним и најтоплијим љетним данима када је опасност од појаве тих пожара најизраженија.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвених сортимената

Висина планираног обима сјече и производње шумских дрвених сортимената одређена је Смјерницама за израду Производно-финансијског плана ЈПШ "Шуме Републике Српске" за плански период до висине просјечног годишњег етата по важећој шумскопривредној основи (појединачно за сваку категорију шума).

У току реализације плана шумска газдинства не смију вршити прекорачење планираног годишњег обима сјечиве дрвне масе, нити одступати од планираних одјељења за које су урађени Изведбени пројекти и у којима је предвиђена реализација планираног обима сјече. Само у изузетним случајевима и ако за то постоје оправдани разлози за таква одступања, шумска газдинства су дужна правовремено поднијети захтјев Управи Предузећа уз детаљно образложење.

Подлогу за израду Плана сјече и производње шумских дрвних сортимената чине: шумско-привредне основе, утврђени обим сјечиве дрвне масе у Смјерницама за израду Производно-финансијског плана за планску годину, пројекти за извођење радова у шумарству за планиране шумске одјеле који су израђени на основу усвојене методике за израду пројеката, користећи Јединствене норме радова у шумарству и калкулације цијена коштања радног дана, средства рада и остала потребна документација.

У току извођења радова на реализацији планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената за плански период, сва шумска газдинства ће у потпуности проводити Мјере на унапређењу квалитета и евиденција производње, које садрже следеће:

1. Након израде и доношења шумско-привредне основе, газдинства ће донијети годишње планове сјеча по одјелима (сјекоред) за наредни уређајни период.

2. У Производно-финансијском плану пословања годишњи и трогодишњи план сјече урадити по господарским јединицама, шумским управама, радним јединицама и одјелима.

3. Дознака стабала и израда пројеката за извођење радова у шумарству у којима ће се ти радови изводити у наредној години, извршиће се у потпуности у текућој години до израде Производно-финансијског плана пословања за следећу годину. Пројекте за извођење радова у шумарству израђиваће се по усвојеној Методици за израду тих пројеката у Предузећу у програму јединственог информационог система Предузећа.

4. У пројектима за извођење радова у шумарству обавезно ће се планирати метод израде шумских дрвних сортимената предвиђен технолошким рјешењем у Изведбеном пројекту.

5. Обавезно је обројчавање шумских дрвних сортимената без обзира на врсту сјече (редовна сјеча, сјеча случајних ужитака). Шумски дрвни сортименти када се израде, приме и искласирају, обројчавају се у складу са Правилником о обројчавању плочицама ШДС .

6. Обавезно ангажовање стручних радника на пословима размјерања, кројења и класирања шумских дрвних сортимената од стране шумских газдинстава у току извођења радова на искориштавању шума.

7. У циљу остваривања реално могуће квалитетне структуре шумских дрвних сортимената и њихове просјечне продајне цијене, обавезно ће се вршити класирање у шуми код пања и евидентирање квалитетне структуре трупаца у премјерне књиге приликом пријема учинка од сјекача.

8. Обавезна је примјена свих Правилника предвиђених Законом, као и одредби шумско-привредних основа и пројеката за извођење радова у шумарству. Водити евиденције свих радова у производњи шумских дрвних сортимената по фазама рада у обрасце предвиђене правилницима и обрасце урађене од стране Дирекције Јавног предузећа, евиденције које су саставни дио шумско-привредне основе, а по упутствима приложеним уз те обрасце.

Лице које класира шумске дрвне сортименте у шуми код пања и које врши пријем учинка од сјекача, не може у истом одјелу вршити реализацију (отпрему) шумских дрвних сортимената.

9. Редовне и ванредне пописе шумских дрвних сортимената у оквиру шумско-привредног подручја, шумска газдинства ће вршити уз организацију и надзор Централне пописне комисије коју ће именовати директор Предузећа. Елаборат (извјештај) о извршеном попису, Централна комисија доставља на разматрање Надзорном одбору Предузећа.

Стручна лица која врше дознаку стабала за сјечу дужна су са становишта обезбјеђивања континуитета продукције дрвне масе строго водити рачуна да буду заступљени сви стручни параметри приликом одабира стабала за сјечу, а у складу са одређеним техничким циљем датим по ШПО.

У току сјече и израде, сва дозначена стабла ће се посјећи и израдити.

Задужена лица за реализацију изведбеног пројекта морају строго водити рачуна о: провођењу закљученог уговора са извођачем радова, о времену почетка и завршетка радова у одјељењу, динамици сјече и привлачења, употреби тракторских влака, успостављању шумског реда идр. За свако непоштовање уговора лице задужено за реализацију изведбеног пројекта мора писменим путем упозорити извођаче радова и дати му одређени временски рок за превазилажење настале ситуације. У случају да се недостаци не отклоне обавијестити одговорно лице да се уговор прекине и извођач радова стави на црну листу, те о насталом проблему одмах обавијестити Управу Предузећа. По завршеном извођењу радова врши се технички пријем. Технички пријем радова на искориштавању шума врши се одвојено од техничких пријема шумско-узгојних и заштитних радова. Комисију за технички пријем радова чине лица одговарајуће стручне спреме са најмање 3 године радног искуства на одговарајућим пословима. Код пријема радова на искориштавању шума комисија утврђује и записнички констатује да ли су начињене штете на земљишту, подмлатку и стаблима која остају у састојини. На основу података из записника о техничком пријему радова, лица са посебним овлаштењима код уговорног органа оцјењују да ли постоји основаност за обрачун накнада за начињене штете, и оцјењују рад стручних лица задужених за надзор и контролу над извођењем тих радова.

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2009. годину по организационим дијеловима и за Предузеће укупно, са освртом на оцјену остварења за 2008. годину, дат је у следећој табели :

Производња шумских дрвних сортимената по врстама и шумским газдинствима

Шумско газдинство	Врста дрвета	Извршење 2008.	планирано у 2009.								Индекс план / извршење	
			Групци			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огривно дрво		укупно
			Ф	Л	за резање							
<i>м3</i>												
"Бања Лука"	четинари	3 811	2	93	2 258		1 031		2 323		5 707	150
	лишћари	93 029	416	1 490	31 868		781			66 815	101 370	109
	укупно	96 840	418	1 583	34 126	0	1 812	0	2 323	66 815	107 077	111
"Оштрел-Дринић"	четинари	76 366	853		56 706	1 813	4 931	435	9 126		73 864	97
	лишћари	43 766	716	1 527	16 237				10 146	21 240	49 866	114
	укупно	120 132	1 569	1 527	72 943	1 813	4 931	435	19 272	21 240	123 730	103
"Панос"	четинари	33 015	90		26 619	1 177	3 248	240	4 270		35 644	108
	лишћари	15 475	44	150	9 915				5 389	12 978	28 476	184
	укупно	48 490	134	150	36 534	1 177	3 248	240	9 659	12 978	64 120	132
"Бирач"	четинари	8 034			4 758	43	2 083		2 188		9 072	113
	лишћари	76 346	277	1 369	42 864				21 456	48 534	114 500	150
	укупно	84 380	277	1 369	47 622	43	2 083	0	23 644	48 534	123 572	146
"Градишка"	четинари	8 987	29		1 929	120	674	8	772		3 532	39
	лишћари	145 988	1 065	2 882	41 816			211		96 945	142 919	98
	укупно	154 975	1 094	2 882	43 745	120	674	219	772	96 945	146 451	94
"Добој"	четинари	7 517			5 047	587	2 019		1 872		9 524	127
	лишћари	35 796			8 027		1 825			24 070	33 922	95
	укупно	43 313	0	0	13 074	587	3 844	0	1 872	24 070	43 447	100
"Зеленгора"	четинари	16 570	182		12 581	238	838	36	3 387		17 262	104
	лишћари	39 181	328	708	11 014				5 509	18 891	36 450	93
	укупно	55 751	510	708	23 595	238	838	36	8 896	18 891	53 712	96
"Чемерница"	четинари	32 343	340		22 706	1 222	2 205	117	4 921		31 511	97
	лишћари	33 200	287	646	8 242					15 064	24 239	73
	укупно	65 543	627	646	30 948	1 222	2 205	117	4 921	15 064	55 750	85
"Врбања"	четинари	14 133			8 582		2 146		3 576		14 304	101
	лишћари	90 597	279	342	31 741		508			58 104	90 974	100
	укупно	104 730	279	342	40 323	0	2 654	0	3 576	58 104	105	101
"Мајевица"	четинари	100			44	10	55		62		171	171
	лишћари	11 004	26	129	3 695				4 116	10 946	18 912	172
	укупно	11 104	26	129	3 739	10	55	0	4 178	10 946	19 083	172
"Лисина"	четинари	20 713	59		16 082	150	964		4 664		21 919	106
	лишћари	36 793		200	12 713					20 907	33 820	92
	укупно	57 506	59	200	28 795	150	964	0	4 664	20 907	55 739	97
"Ботин"	четинари	6 617	4		10 020	49	2 044	13	3 936		16 066	243
	лишћари	11 959			5 370				1 958	10 552	18 050	151
	укупно	18 576			15 390	49	2	13	5 894	10 552	34 116	184

Производно-финансијски план за 2009. годину

Шумско газдинство	Врста дрвета	оцјена остварења 2008.	планирано у 2009.								Индекс план / остварење	
			Трупци			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огревно дрво		укупно
			Ф	Л	за резање							
<i>m3</i>												
"Јахорина"	четинари	51 602	228		32 182	949	5 206	1 387	7 710		47 662	92
	лишћари	28 314		293	8 530				10 260	16 795	35 878	127
	укупно	79 916	228	293	40 712	949	5 206	1 387	17 970	16 795	83 540	105
"Приједор"	четинари	5 875			3 761	4	403		1 835		6 003	102
	лишћари	139 044	615	1 153	33 718	45	998		33 108	55 970	125 607	90
	укупно	144 919	615	1 153	37 479	49	1 401	0	34 943	55 970	131 609	91
"Рибник"	четинари	43 310	504		34 360	412	6 003	145	7 314		48 738	113
	лишћари	92 187	606	1 536	32 307				10 717	38 036	83 202	90
	укупно	135 497	1 110	1 536	66 667	412	6 003	145	18 031	38 036	131 940	97
"Сјемећ"	четинари	53 001	559		40 924	1 249	3 557		6 711		53 000	100
	лишћари	18 625		359	4 091				2 860	14 271	21 581	116
	укупно	71 626	559	359	45 015	1 249	3 557	0	9 571	14 271	74 581	104
"Романија"	четинари	96 118		2 236	73 850	509	8 110	616	11 196		96 517	100
	лишћари	13 316			1 890					8 459	10 349	78
	укупно	109 434	0	2 236	75 740	509	8 110	616	11 196	8 459	106 866	98
"Дрина"	четинари	3 461			344	13	142		122		621	18
	лишћари	50 414	344	945	27 753				7 330	28 500	64 872	129
	укупно	53 873	344	945	28 097	13	142	0	7 452	28 500	65 493	122
"Маглић"	четинари	57 447	264	738	53 858		4 877		6 528		66 265	115
	лишћари	22 079	167	463	13 068					25 260	38 958	176
	укупно	79 526	431	1 201	66 926	0	4 877	0	6 528	25 260	105 223	132
"Борја"	четинари	17 827			10 538	161	1 773		4 503		16 975	95
	лишћари	85 878	482	418	38 761		388			53 131	93 180	109
	укупно	103 705	482	418	49 299	161	2 161	0	4 503	53 131	110 155	106
"Височник"	четинари	82 484	752		62 584	777	2 220		11 861		78 194	95
	лишћари	16 270		117	5 414					9 939	15 470	95
	укупно	98 754	752	117	67 998	777	2 220	0	11 861	9 939	93 664	95
"Вучевица"	четинари	34 097	210	212	29 044	647	2 675		2 223		35 011	103
	лишћари	19 361	100	147	5 139					11 523	16 909	87
	укупно	53 458	310	359	34 183	647	2 675	0	2 223	11 523	51 920	97
"Горица"	четинари	77 824	112	149	50 780		7 024		18 899		76 964	99
	лишћари	29 151	170	199	6 754				6 739	16 686	30 548	105
	укупно	106 975	282	348	57 534	0	7 024	0	25 638	16 686	107 512	101
ЦГК	четинари	2 348										0
	лишћари	767								600	600	78
	укупно	3 115	0	0	0	0	0	0	0	600	600	19
Укупно	четинари	753 600	4 188	3 428	559 557	10 130	64 228	2 997	119 999	0	764 526	101
	лишћари	1 148 540	5 969	15 195	400 928	45	4 501	211	119 588	684 215	1 230 652	107
	укупно	1 902 140	10	18 623	960 484	10 175	68 728	3 208	239 587	684 215	1 995 178	105

4. План реализације шумских дрвних сортимената

План реализације шумских дрвних сортимената је производ укупних планираних количина по сортиментима и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената

Приликом реализације произведених количина шумских дрвних сортимената, мора се имати на уму следеће:

- **обавезна је примјена Упутства о обројчавању плочицама шумских дрвних сортимената ("Сл. гласник РС", број: 72/05), до доношења новог упутства.**

- **обавезна је примјена једнообразног купопродајног уговора и услова у њему,**

- **продаја вриједнијих дрвних сортимената (трупаца) путем лицитације је обавезна у количини до 25 % укупно реализоване количине трупаца, а у складу са одлуком Надзорног одбора,**

- **забрањена је продаја шумских дрвних сортимената у дубећем стању изузев продаје одређених шдс сеоском становништву (огрев, ситно техничко, ограничена количина трупаца за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката на селу). Ово ће бити регулисано посебним упутством о продаји шумских дрвних сортимената.**

- **забрањена је компензација услуга за изведене радове са нашим робама,**

- **рад са непословним купцима и извођачима који не извршавају уредно радове, односно субјектима са "црне листе" је забрањен,**

- **пласману мање вриједних сортимената (рудно, целулозно и огревно дрво) мора се посветити изузетна пажња на свим нивоима, изналажењем добрих купаца и везивањем продаје квалитетних сортимената дијелом куповине и ових сортимената гдје је год то могуће,**

- **квалитет и солвентност купца је основ при одабиру пословног партнера.**

Из наредне табеле може се видјети да је у наредној години планирано повећање физичког обима реализације шумских дрвних сортимената за 6 % у односу на извршење у 2008. години.

Реализација шумских дрвних сортимената

Рб	Сортимент		остварење 2008.					план 2009.					индекс план/остварење			
			ЈПШ "ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"					ЈПШ "ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"					Количина	Вриједн.		
			Количина м3	Цијена КМ	Вриједност КМ	Сорт. структура	Процент обловине	Количина м3	Цијена КМ	Вриједност КМ	Сорт. структура	Процент обловине				
1	ЧЕТИНАРИ	за фурнир	5 005	214.44	1 073 252		0.85	4 188	212.00	887 856		0.74	84	83		
2		за љуштење	5 160	172.99	892 595		0.88	3 604	173.00	623 492		0.63	70	70		
3		за резање	I кв. класе	243 460	142.06	34 586 682		41.42	190 600	140.00	26 683 930		33.47	78	77	
4			II кв. класе	165 373	118.96	19 671 992		28.13	220 014	117.00	25 858 654		38.81	134	131	
5			III кв. класе	168 794	99.90	16 862 124		28.72	150 131	98.00	14 712 814		26.36	89	87	
6		Укупно	587 792	124.34	73 086 645	80.82	100.00	569 536	120.74	68 766 747	74.47	100.00	97	94		
7		ТТ стубови	4 477	142.75	639 154	0.62		10 170	136.55	1 388 663	1.33		227	217		
8		Рудно дрво	33 262	72.32	2 405 559	4.57		63 946	72.23	4 619 075	8.36		192	192		
9		Остала обловина						2 670	49.62	132 488	0.35					
10		Целулозно дрво	101 788	35.75	3 639 369	13.99		118 421	35.17	4 165 217	15.49		116	114		
11		Свеукупно:	727 320	109.68	79 770 727	100.00		764 743	103.40	79 072 189	100.00		105	99		
12	ЛИШЋАРИ	Трупци букве	за фурнир	1 666	374.16	623 325		0.49	5 756	382.00	2 198 888		1.52	346	353	
13			за љуштење	6 454	270.14	1 743 513		1.89	14 143	272.00	3 846 831		3.73	219	221	
14			за резање	I кв. класе	123 457	117.04	14 449 359		36.12	97 354	117.00	11 390 447		26.65	79	79
15				II кв. класе	105 023	90.39	9 493 265		30.73	120 959	90.00	10 886 342		31.87	115	115
16				III кв. класе	105 163	68.55	7 208 841		30.77	141 366	68.00	9 612 911		37.24	134	133
17			Укупно	341 763	98.07	33 518 303	34.20	100.00	379 579	99.94	37 935 419	34.60	100.00	111	113	
18		Трупци храста	за фурнир	F1	130	450.91	58 690		0.41	253	453.00	114 609		0.80	194	195
19				F2	609	374.30	227 961		1.94	793	372.00	295 003		2.50	130	129
20			за резање	I кв. класе	8 423	217.22	1 829 526		26.76	6 441	212.00	1 365 435		20.27	76	75
21				II кв. класе	9 747	151.26	1 474 338		30.97	10 933	147.00	1 607 107		34.41	112	109
22				III кв. класе	12 566	122.63	1 540 874		39.92	13 354	119.00	1 589 170		42.03	106	103
23			Укупно	31 474	163.03	5 131 389	3.15	100.00	31 774	156.46	4 971 324	2.90	100.00	101	97	
24		Трупци племенитих	2 218	203.59	451 490	0.22		6 088	195.06	1 187 562	0.55		275	263		
25		Трупци осталих	3 978	86.91	345 719	0.40		3 362	77.91	261 944	0.31		85	76		
26		Рудно дрво	2 142	63.18	135 345	0.21		3 379	67.61	228 435	0.31		158	169		
27		Остала обловина	246	105.37	25 920	0.02		256	85.71	21 942	0.02		104	85		
28		Целулозно дрво	90 905	47.51	4 319 249	9.10		118 980	46.55	5 538 698	10.84		131	128		
29	Огријев	526 596	41.11	21 646 518	52.70		553 758	42.56	23 569 117	50.47		105	109			
30	Свеукупно:	999 322	65.62	65 573 935	100.00		1 097 176	67.19	73 714 440	100.00		110	112			
31	ЛИШЋАРИ+ЧЕТИНАРИ	1 726 642	84.18	145 344 662	91.71		1 861 919	82.06	152 786 629	92.91		108	105			
32	Малопродаја	156 093	20.75	3 239 684	8.29		142 168	21.04	2 991 770	7.09		91	92			
33	СВЕУКУПНО	1 882 735	78.92	148 584 345	100.00		2 044 087	77.73	155 778 399	100.00		106	105			

5. План укупне реализације

Планирана укупна реализација (укупан приход по свим основама) износи 199.366.592 КМ и обухвата:

- Реализација од шдс.....	162.818.921 КМ
- Реализација укидањем резервисања по основу:	
○ шумско-узгојних радова.....	5.931.097 КМ
○ изградње и реконструкције путева.....	10.748.652 КМ
○ остало у складу са Законом.....	1.797.935 КМ
- Реализација од расадничке производње.....	1.921.775 КМ
- Реализација од ловства.....	412.438 КМ
- Реализација од осталих шум. производа.....	100.000 КМ
- Реализација од шумских штета (наплата).....	168.000 КМ
- Реализација од услуга у приватним шумама.....	2.469.000 КМ
- Укидање резервисања (нак. за унапређење шума).....	4.983.306 КМ
- Остали пословни приходи	6.762.976 КМ
- Финансијски приход	227.900 КМ
- Остали приходи	1.021.592 КМ
- Приход од усклађивања вриједности сталне имовине.....	3.000 КМ

Реализација од шумских дрвних сортимената чини 82 % укупног прихода Предузећа и састоји се од реализације од продаје шдс на свим стовариштима и по свим видовима (шума пањ, међустовариште, централно стовариште и продаја путем лицитације). У табели на претходној страни приказана је планирана реализација шдс по цијенама из важећег Цјеновника, и она је нешто мања по јединици производа од остварене у 2008. години збор тога што је у цијене у 2008. години ушао и ефекат продаје путем лицитације. План реализације по основу ефеката продаје са централног стоваришта и ефеката продаје путем лицитације приказана је у табеларном дијелу Плана.

Реализација шумскоузгојних радова и расадничке производње произилази из планираног обима извођења ових радове, те производње садница у планском периоду.

Структуру остале реализације чине: приходи од пословне дјелатности ИРПЦ-а Бања Лука и Центра за газдовање кршем Требиње, финансијски приходи, и остали приходи.

Међу природним ресурсима Републике Српске ловне површине заузимају значајан простор и имају специфичну улогу у интегралном газдовању шумама. Ловне површине у Републици Српској су 2 170 000 ha што је 86 % укупне територије РС. ЈПШ "Шуме Републике Српске" газдује са 598 000 ha ловних површина. То је еколошки здрав простор, кога насељава аутохтона дивљач овог поднебља, високе трофејне вриједности. У погледу успјешности газдовања ловиштем у оквиру ЈПШ "Шуме Републике Српске" постоји широк квалитативни распон, од оних који раде и који су доста урадили и ловство одмах схватили као интегрални дио своје дјелатности, до оних који су у ловству недовољно учинили. Такво стање у појединим случајевима је углавном производ објективних околности, али и субјективних фактора. Значајан корак напријед у газдовању ловиштима ЈПШ РС направљен је у већини привредних (6 ловишта површине

99 500 ha) и посебних ловишта (4 ловишта површине 29 124 ha) , која у сваком погледу и требају бити узор доброг газдовања.

Планови газдовања за ловишта додијељена на газдовање појединим шумским газдинствима раде се за период 01.04. текуће до 31.03. наредне године, односно период биолошке, ловне године, па као такви, након одобрења од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, саставни су дио овог плана.

Садашње стање и ниво развијености ловства у ЈПШ "Шуме Републике Српске" одређују пословну оријентацију и мјере газдовања које ће се проводити на укупном простору од 597 638 ha.:

- У газдовању ловиштима и даље давати приоритет узгоју и заштити дивљачи са циљем постизања пуног господарског капацитета ловишта и коришћења реалног годишњег прираста.

- Стимулативним и другим мјерама стварати услове да дивљач у ловишту буде брига свих, посебно оперативно-техничког особља ЈПШ РС и локалних ловаца и њихових организација са којим треба успоставити и одржавати партнерске односе.

- Појачати ангажман медија у пропаганди ловства као ресурса еколошко-привредне категорије.

Услов за појачан и успјешнији рад на осталим (споредним) шумским производима је кадровско јачање и одговорни однос према свим пословима, у шумским газдинствима и Предузећу у цјелини, израда примјерних упутстава, те обезбјеђење и локација пратећих објеката (хладњача, магацина и др.) и тржишта.

Шумска газдинства која планирају приход од осталих шумских производа ће:

- задужити стручно лице за обављање ових послова, обезбиједити складишни простор, откупне станице гдје ће се вршити откуп ових производа, обезбиједити мјерне инструменте и друго неопходно за функционисање истих,

- придржавати се Правилника о начину искоришћавања осталих производа,

- приликом откупа придржавати се Правилника о губицима на роби,

- благовремено ријешити питање циркулације финансијске документације,

- сва газдинства су дужна да на свом подручју изврше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима изврше наплату предвиђене таксе за кориштење истих.

У току је израда новог правилника о условима коришћења и начину сакупљања осталих шумских производа (доношење у надлежности Министра у року од 9 мјесеци од дана ступања на снагу Закона о шумама) што ће у потпуности дефинисати овај све значајнији сегмент наше дјелатности.

На пословима предвиђеним на подручју крша трансформацијом предузећа се газдује засебно. Газдује се на основу дугорочног програма газдовања подручјем крша, који се доноси за период од десет година, и газдовање се углавном своди на кориштење општекорисних функција шума (ЗОШ. Члан 15). Предузеће води планске активности на пошумљавању крша, тако да је у оквиру ЦСРП- Добој оформљен расадник Ластва у Требињу са циљем да се у њему производи садни материјал медитеранских врста који ће се потом користити за пошумљавање ових простора.

6. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра

Статутом ЈП "Шуме Републике Српске" организациони дио Истраживачко-развојни и пројектни центар, основан је с циљем да за наше Предузеће првенствено, а и за друге субјекте, израђује и извршава:

- шумско-привредне основе за државне и приватне шуме,
- ловне основе,
- пројектовање објеката ниско и високоградње,
- инвестиционо-техничку документацију,
- остале пројекте и програме,
- послове дијагнозно-прогнозне и извјештајне службе.

У току 2009. године, планирано је да се изврше следећи радови :

-Обрада теренских података и писање текстуалног дијела шумскопривредних основа за: "Доње Врбаско" и за "Горње Дринско" шумскопривредно подручје.

-Прикупљање таксационих података за "Доње Дринско" и за "Власеничко" шумскопривредно подручје.

-Припремне радове за инвентуру који се односе на издвајање и обиљежавање одсјека на терену у следећим шумскопривредним подручјима: "Чајничко", "Мркоњићко" и "Рогатичко".

-Прикупљање таксационих елемената и израда шумскопривредне основе за приватне шуме у општини Крупа на Уни.

-Иако до сада нису склопљени уговори за пројектовање нових шумских камионских путева, планирано је пројектовање минимално 50 km и реконструкцију постојећих шумских камионских путева 50 km. Уговори ће бити потписани одмах по усвајању Производно-финансијског плана Предузећа .

-Израда ловних основа за ловишта : Љубић (Прњавор), Мотајица (Србац), Сјемећ (Рогатица), Сушица (Сребреница), Бакић (Фоча) и Борја (Теслић).

- Израда инвестиционо-техничке документације у износу од 10 000 КМ.

У протекле три године ИРПЦ је набавио хардверску и софтверску опрему потребну за развој информационог система у склопу јединственог информационог система Предузећа. Пошто је то обиман пројекат, његова имплементација се очекује и у 2009. години. Све активности рачунарског центра ИРПЦ-а око кадровских рјешења и осавремењавања центра биће усклађене са захтјевима Управе ЈПШ "Шуме РС".

У склопу редовних активности наставиће се радови на "Инвентуру шума на великим површинама" и у 2009. години.

7. План рада Дирекције Предузећа

Ступањем на снагу Закона о јавним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", број: 75/04) и доношењем новог Закона о шумама, створене су нове обавезе и нови услови за функционисање Предузећа како у организационом тако и у функционалном смислу.

Пред Предузећем се нашла обавеза усклађивања организације и пословања са оба Закона, иако је потпуно усклађивање са новим Законом о

шумама могуће тек по доношењу одговарајућих прописаних правилника и уредби што је у надлежности министарства и Владе РС.

У протеклом периоду измијењен је облик организовања Предузећа и у складу са тим донесен нови Статут Предузећа, али је нови Закон о шумама детерминисао поновну измјену Статута Предузећа што се огледа посебно у чињеници преношења права и обавеза управљања и газдовања државним шумама и шумским земљиштем на Министарство, док Предузеће задржава право коришћења и експлоатације државних шума и шумског земљишта, укључујући и обавезу одржавања на основу генералног уговора са Министарством.

С обзиром на централизацију Јавног предузећа и укидање својства правног лица за организационе дијелове, потребно је кадровско јачање свих сектора у оквиру Дирекције Предузећа, што подразумијева и преузимање највећег дијела стручних послова од организационих дијелова. У ту сврху у 2009. години очекује се израда, доношење и почетак примјене Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака на основу усвојене макроорганизације Предузећа.

Нормативним актима Предузећа дефинисани су задаци, дјелокруг и обим послова, те број непосредних извршилаца за извршење повјерених послова у Дирекцији.

Дирекција Јавног предузећа са сједиштем у Сокоцу и Одјељењем у Бањој Луци, ради ефикасности, оперативности и уједначености, на цијелом подручју Предузећа, обавља послове у складу са Законом о јавним предузећима, Законом о шумама и Правилником о организацији и систематизацији послова и радних задатака.

У оквиру Дирекције формирана је служба за информационе технологије која ће у наредном планском периоду добити пуни свој значај какав заслужује, и прерасти у сектор који ће бити сервис свим осталим секторима, Управи и организационим дијеловима Предузећа. У наредном периоду ово Предузеће планира:

- технички унаприједити стање, набавком потребне информатичке опреме,
- извршити дигитализацију карата, као и обједињавање података о шумском фонду за цијелу РС /ГИС/,
- укључити све сегменте пословања у информациони систем,
- обавезати на коришћење све оне који су корисници информација из информационог система /запослени у Управи и Министарству/,
- направити стратегију развоја информационог система,
- извршити припреме за прелазак на нове технологије,
- прећи на нове информационе технологије,
- формирати јединствену базу податка.

У протеклом периоду завршено је формирање контролних органа у складу са Законом о јавним предузећима и новим Статутом Предузећа, а то су: Одбор за ревизију као спољни контролни орган и Одјељење за интерну ревизију, као унутрашњи контролни орган .

Служби унутрашње контроле дата су веома широка овлаштења, а самим тим пред њу су постављени и велики задаци на евидентирању и спречавању свих неправилности у раду организационих дијелова. Њихове активности ће бити

усклађене са програмом поступања по Извјештају о обављеној ревизији пословања ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и са важећим законским прописима.

Служба унутрашње контроле ће радити у складу са Правилником о интерној контроли и интерним контролним поступцима.

8. План радне снаге

Због одлуке о увођењу материјално-техничких средстава рада у организационим дијеловима дошло је до планског повећања радника управо за број тих извршилаца (руковоаца тим средствима). По планским предвиђањима потребно је 4 211 радника чија је квалификациона структура следећа :

Укупно	ВСС	ВШС	ССС	НСС	ВКВ	КВ	ПК	НК	Укупно
Број запослених	625	99	1 913	41	61	1 001	152	319	4 211
%	15	2	45	1	1	24	4	8	100

"Смјерницама" је утврђено да се радна снага планира од стране шумских газдинстава на основу сопствене процјене када ће се увести средства рада.

9. План образовања и стручног усавршавања

За унапређење газдовања шумама, један од предуслова је повећање стручности и квалитета стручног рада запослених радника кроз додатна образовања и усавршавања. Исто тако, стипендирањем ученика и студената квалификациона структура се диже на виши ниво и обезбјеђују неопходни додатни кадрови, који су гарант бољег и стручнијег рада.

У ове сврхе предвиђено је укупно 483.909 КМ финансијских средстава, а њихова расподјела ће се вршити на основу Правилника донешеног на нивоу Предузећа.

10. План сертификације шума

Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" је одабрало FSC стандарде и тако прихватило међународно признате стандарде за одрживо газдовање шумама.

Циљ FSC стандарда је:

- еколошки оправдано,
- друштвено корисно и
- економски одрживо газдовање шумама.

Успјешан развој предузећа је обавеза свих запослених, а постиже се заједничким напорима уз стално побољшање ефикасности у извршавању свих радних задатака.

Провођење активности на прилагођавању газдовања међународним стандардима у свим шумским газдинствима је у току, о томе су обавијештене интересне стране (извођачи радова у шумарству; купци шумских дрвених сортимената; добављачи; представници локалних заједница-градава, општина,

мјесних заједница; представници организација и удружења грађана-еколози, ловци и др.; Републичка управа за инспекцијске послове; као и друге интересне стране), а с циљем ефикаснијег поштивања строгих захтјева стандарда.

Свим шумским газдинствима су достављени, а и у интерном дијелу сајта се налазе, Генерички стандарди за газдовање шумом, нацрт FSC националних стандарда за БиХ, одлуке Управе Предузећа везане за сертификацију шума, упутства, процедуре и препоруке као и измјене уговора са извођачима радова и одредби других аката Предузећа.

11. План сарадње ЈПШ "Шуме Републике Српске" ад Соколац са Шумарским и Економским факултетом.

У циљу унапређења производње ЈПШ "Шуме Републике Српске" ад Соколац, ће у 2009. години одређене послове и задатке обављати у сарадњи са Шумарским и Економским факултетом.

Сарадња са Шумарским факултетом ће се односити на следеће послове:

- Контролу израде ШПО.
- Производњу шумског сјемена: стручна и здравствена контрола сјеменских објеката и расадника.
- Израду стратегије развоја шумарства, праћење реформских процеса и организационе трансформације.
- Радове на издвајању и регистрацији заштићених подручја.
- Израду научно-истраживачких радова из области:
  - прореди у шумским културама четинара,
  - конверзија изданаких шума лишћара,
  - идентификација и документовање присутних ријетких, рањивих и угрожених врста флоре и фауне,
  - искориштавање недрвних шумских производа,
  - кројење и класирање шумских дрвних сортимената и др.

Под сарадњом са Економским факултетом подразумевамо следеће активности:

- Увођење корпоративног управљања у Предузеће
- Пројектовање система интерних контрола и интерних контролних поступака (израде пројектних модела, обуке кадрова и имплементације пројеката).
- Пројектовање система интерне ревизије (израде пројектних модела, обуке кадрова и имплементације пројеката).
- Пројекат управљања кадровима (планирање кадрова, анализа послова, селекције кадрова, оцјењивање, формирање базе података о њима итд.)
- Пројекат из области маркетинга.
- Припрема подлога за капиталне и остале инвестиције.
- Израда развојних и инвестиционих пројеката.
- Пројектовање кластера у шумарству.
- Пројектовање ланца вриједности и система квалитета.
- Развој међународне пословно-економске сарадње.
- Израда документације и пројеката за приступање и учешће у међународним фондовима.

- Израда оперативних и финансијских планова.
- Консултантска помоћ Предузећу из области економије.
- Обуке, семинари и остале видове сарадње.

12. План формирања и расподјеле укупног прихода

План формирања и расподјеле укупног прихода (план биланса успјеха) направљен је на бази процијењеног обима производње као резултат свега онога што је већ речено у вези са физичким обимом производње. Сви ови елементи су приказани у овом плану и послужили су за планирање прихода и трошкова, те очекиване добити.

У односу на остварени укупни приход из 2007. године и очекивани из 2008. године, планира се повећање укупног прихода у 2009. години за 26%, односно 12%.

План формирања и расподјеле укупног прихода види се из следеће табеле:

Ред. бр.	Елементи		Оцјена остварења у 2008 Износ (КМ)	План 2009 Износ (КМ)	%
1	Пословни приход		176 360 308	198 114 100	112
2	Пословни расход		170 348 320	195 591 246	115
3	Остали приход		1 305 624	1 021 592	78
4	Остали расход		2 111 378	830 144	39
5	Финансијски приход		44 082	227 900	517
6	Финансијски расход		449 776	205 451	46
7	Приходи од усклађ.вријед.стал.имовине		16 580	3 000	18
8	Расходи од усклађ.вријед.стал.имовине				
9	Укупни приход		177 726 594	199 366 592	112
10	Укупни расход		172 909 474	196 626 841	114
11	Бруто резултат	Бруто добитак	4 817 120	2 739 751	57
12		Бруто губитак			
13	Порези и доприноси из добитка		481 712	273 975	57
14	Нето резултат Предузећа	Нето добитак	4 335 408	2 465 776	57
		Нето губитак	0	0	

У односу на првобитну верзију приједлога Производно-финансијског плана за 2009. годину (у коме је реализација ШДС рачуната на бази новог цјеновника на који није добијена сагласност надлежних органа) укупан приход Предузећа рачунат на бази важећег Цјеновника ШДС је мањи за 13,7 милиона КМ што је наметнуло обавезу смањења укупних планираних расхода (максималне уштеде на трошковима по свим организационим дијеловима Предузећа и по свим мјестима и носиоцима трошкова), за 9,9 милиона КМ, што је имало за резултат смањење добити за 3,8 милиона КМ.

Очекивани негативан утицај свјетске економске кризе на привреду РС, па самим тим и сектор дрвопрерађивачке индустрије кроз смањену тражњу њених производа и ограничене могућности кредитирања од стране финансијских институција, је проузроковано општом великвидношћу тржишта на свјетском нивоу, те по том основу смањењем производње што директно негативно утиче на тражњу шумских дрвних производа и потребу доношења адекватних мјера на нивоу Предузећа ради ублажавања негативних утицаја свјетске економске кризе

на нормалан рад овог Предузећа, а све у складу са већ донешеним од стране Владе РС и прихваћеним на Скупштини РС „Мјерама за ублажавање негативних ефеката свјетске економске кризе на Републику Српску“. У „Мјерама“ Владе РС прецизиране су и обавезе нашег Предузећа и у складу са тим обавезама треба проводити пословну политику Предузећа у 2009. години.

Шумска газдинства која имају велика потраживања од акционарских друштава дрвне индустрије су највећи дио тих потраживања привремено отписала (теретила расходе ранијих година), а један дио тих потраживања ће бити отписан у складу са прописима у следећој години, што директно утиче на финансијски резултат. Таква потраживања, уколико се евентуално потпуно или дјелимично наплате у 2009. години, било редовним путем или из стечајне масе дужника, увећаће планирани приход као ванредан приход.

Реално је очекивати да ће планирана добит бити пребачена уколико тренд позитивних ефеката лицитације из 2008. године, мјерен увећањем цијене остварене по једном m^3 , буде праћен и остварењем планираног процента лицитације у свим шумским газдинствима, што је обавеза која проистиче из пословне политике Предузећа.

Међутим, недостатак обртних средстава у дужем периоду код неких организационих дијелова Предузећа, намеће интензивнији рад на поправљању ликвидности, односно дуготрајан и темељит рад на финансијској консолидацији.

То првенствено подразумијева:

- потпуно извршавање планираних задатака,
- спровођење донешених мјера из претходне године, у потпуности,
- повећање учешћа више вриједних сортимената,
- свођење свих залиха на оптимум,
- програмско рјешавање вишка радне снаге,
- провођење мјера штедње на свим нивоима,
- одабир квалитетних, доказаних и солвентних купаца,
- бољу наплату и утуживање дужника,
- инвестирање у складу са могућностима,
- стимулативно награђивање запослених.

13. План расхода

Предвиђени планирани расходи (трошкови) су 196 626 841 КМ, а структура је дата у следећој табели:

Ред. бр.	Врста расхода	Оцјена остварења у 2008 Износ (КМ)	План 2009 Износ (КМ)	индекс	
1	Пословни расходи	Набавна вриједност продате робе	78 190	171 973	220
		Трошкови материјала	3 532 826	5 543 393	157
		Трошкови горива и енергије	3 542 642	4 561 220	129
		Трошкови плата и накнада плата	61 307 392	72 544 943	118
		1 - сјеча и израда шумских дрвних сортимената	16 202 682	17 004 361	105
		2 - привлачење шумских дрвних сортимената од пања до кам. пута	29 186 596	31 951 560	109
		Укупно/1+2/:.....	45 389 278	48 955 921	108
		3-Остале производне услуге	19 458 428	23 290 726	120
		Укупно трошкови производних услуга /1+2+3/:	64 847 706	72 246 647	111
		Амортизација основних средстава	6 043 592	7 248 178	120
		Проста репродукција шума - дугорочна резервисања	14 511 161	10 925 477	75
		Нематеријални трошкови	16 484 811	22 358 415	136
			Укупно:	170 348 320	195 591 246
2	Остали расходи	Губици по основу расходовања, продаје и отписа основних средстава и нематеријалних улагања	38 279	23 000	60
		Мањкови	21 000	22 000	105
		Отписи обртних средстава и остало	2 052 099	785 144	38
			Укупно:	2 111 378	830 144
3	Финансијски расходи	Финансијски расходи из односа са повезаним правним лицима			
		Расходи камата и негативних курсних разлика	446 899	201 951	45
		Отписи дуг. финансијских пласмана и остали финансијски расходи	2 877	3 500	122
			Укупно:	449 776	205 451
4	Ревалоризацион и расходи	Расходи од усклађ.вријед.сталне имовине			
			Укупно:		
Свеукупни расходи			172 909 474	196 626 841	114

Највећи дио планираних расхода чине пословни расходи, односно 99,5 % од укупних расхода. У оцјени остварења за 2008. пословни расходи чине 98,5 % укупних расхода.

У структури пословних расхода производне услуге чине највећу ставку трошкова 36,7 %, односно 72,2 милиона КМ, од чега сјеча, израда и привлачење учествује са 67,8 % у укупним производним услугама. Трошкови зарада и накнада зарада чине 36,9 % пословних расхода, док је надокнада за коришћење шума и шумског земљишта (проста репродукција шума) 5,6 % укупних пословних расхода. Категорија нематеријалних трошкова чини 11,4 % укупних пословних расхода, од чега највећи дио отпада на издвајања за развој општина са којих потичу продати дрвни сортименти, по основу Закона о шумама ("Сл.Гласник РС", број 75/08) . Расходи су планирани на основу:

- остварених трошкова за 2007. и очекиваних из 2008. године,
- Општег и Појединачног колективног уговора,
- Јединствених норми радова у шумарству и калкулација, те пројеката за извођење радова, и
- законских прописа и уредби.

Смањење планираних укупних пословних прихода по основу продаје ШДС због примјене планске цијене из постојећег цјеновника ШДС, у односу на првобитну верзију Плана, детерминисало је потребу смањења планираних пословних расхода по свим категоријама и врстама и по свим мјестима, носиоцима и организационим дијеловима Предузећа, тако да је укупно смањење пословних расхода 9,9 милиона КМ, од чега се највећи дио односи на мање планиране плате и накнаде плата за 2,7 милиона КМ (планирана цијена рада смањена са 150 КМ на 140 КМ), сјече и израде ШДС 1,4 милиона КМ, привлачења ШДС 1,3 милиона КМ, осталих производних услуга 1,7 милиона КМ, накнада за кориштење шума и шумског земљишта 1,2 милиона и осталих нематеријалних трошкова 1,3 милиона КМ.

За боље пословање, односно бољи финансијски резултат поред остварења зацртане производње и побољшања њене квалитетне структуре, предвиђена је штедња на свим нивоима и сегментима.

Нарушена финансијска равнотежа код једног броја шумских газдинстава се може поправити повећањем прихода с једне и смањеним трошковима с друге стране.

Позитивни финансијски ефекти се очекују од увођења властитих материјално-техничких средстава рада у шумарству у сфери смањења укупних трошкова пословања и бољег извршења планских задатака поготову у оним ШГ која имају проблем са уступањем радова екстерним извођачима као последицом пропадања тендера или недовољном конкуренцијом извођача на тендерима.

14. Прва пројекција плана инвестиционих улагања

Планирање инвестиционих улагања Предузеће ради се у двије фазе. Производно–финансијски план садржи „Прву пројекцију“ плана инвестиција која је саставни дио годишњег Производно–финансијског плана и садржи инвестициона улагања по свим категоријама инвестиција и по организационим дијеловима Предузећа, без прецизирања структуре и висине могућих и ангажованих извора финансирања.

Коначан План инвестиционих улагања се ради послвије израде завршног рачуна Предузећа, имајући у виду расположиве изворе и потребе за

инвестирањем у сваком организационом дијелу Предузећа, те финансијске могућности Предузећа исказане у финансијском извјештају за претходну годину.

План инвестиционих улагања представља оцјену потреба за инвестицијама у сваком шумском газдинству, или другом организационом дијелу Предузећа са приоритетима будућег инвестирања који су раније одређени одлуком Надзорног одбора. Ти приоритети у инвестирању су:

- **биолошке инвестиције (шумскоузгојни радови),**
- **шумскопривредне основе,**
- **пројектовање и градња шумских камионских путева,**
- **реализација Пројекта јединственог информационог система.**

У напријед наведена инвестициона улагања морају се утрошити цјелокупна планирана средства надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта-дугорочна резервисања.

Предвиђена су укупна улагања у износу од 49,7 милиона КМ.

У односу на првобитну верзију Плана, а у складу са закључком Управе Предузећа дошло је до смањења укупно планираних инвестиција за сса 4,1 милион КМ. Из првобитног приједлога Плана инвестиција избачено је 14 путничких аутомобила (вриједност 800 650 КМ), теренска возила осим ЛАДА-НИВА (4 комада вриједности 240 000 КМ), смањен број планираних ЛАДА-НИВА, није планирана набавка властите коморе (анимали), смањен је број планираних грађевинских машина, није предвиђена даља набавка шумских зглобних трактора осим већ уговорених чија је испорука већ у току, кориговане су и остале планиране инвестиције које нису пријекто неопходне.

Врста инвестиције		Оцјена остварења у 2008	План 2009	%
Биолошке инвестиције	проста реп.	3 544 000	4 601 160	130
	прош. реп.	4 097 040	6 342 320	155
	Укупно:	7 641 040	10 943 480	143
Изградња шумског камионског пута		3 593 297	6 297 795	175
Реконструкција шумског камионског пута		2 343 496	6 342 278	271
Израда ШПО		963 467	1 558 000	162
Израда Ловних основа			50 000	
Информациони систем		227 328	347 300	153
Набавка основних средстава		6 754 936	19 417 192	287
Изградња објеката		1 807 325	4 019 400	222
Улагање у стамбене потребе радника		30 000	72 000	240
Остало		182 922	627 200	343
Укупно		23 543 811	49 674 646	211

Као што се види у табели повећање плана инвестиционих улагања у односу на очекивана улагања је више од два пута. Разлог овоме је првенствено доношење Програма увођења материјално-техничких средстава рада у шумарству средином 2007. године од стране Надзорног одбора и Скупштине Предузећа, с циљем набавке производних капацитета намијењених за експлоатацију шума, одржавање путева, изградњу шумских камионских путева и тракторских влака и

шумскоузгојне радове, имајући у виду стратешко опредјељење Предузећа за набавку властитих средстава у висини најмање 30% од укупних потреба за тим средствима (разлика ће се и даље обезбијеђивати од екстерних понуђача радова). Поменута средства из "Програма" су била предвиђена Планом инвестиција за 2007. годину, али је само један дио набављен у 2007. и 2008. години, тако да је већина пренешена у Прву пројекцију плана инвестиција за 2009. годину.

Свако инвестирање морају да прате:

- адекватне одлуке органа Предузећа,
- сагласности и грађевинске дозволе,
- пројектна рјешења (објекти ниско и високоградње),
- рјешење имовинско-правних односа (објекти ниско и високоградње),
- додјела уговора извођачима радова у складу са Законом о јавним набавкама,
- увођење извођача радова у посао (објекат рада),
- именовање надзорног органа,
- испостављање ситуација за извршени рад (привремене и окончане),
- технички пријем, употребна дозвола,
- колаудациони записници, који уз пратећу документацију чини основ за књижење у основна средства,
- куповина основних средстава у складу са Законом о јавним набавкама.

Комплетан и коначан план инвестиција ће бити сачињен након израде Завршног рачуна и садржаваће:

1. Изворе (расположива средства) што чини:

- остатак, односно дио добити намијењен за инвестирање по завршном рачуну претходне године, те планирана средства за ове намјене текуће године,
- амортизација основних средстава, неутрошена, те планирана за текућу годину,
- средства надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта и надокнаде за унапређење општекорисних функција шума, неутрошена средства из претходне и планирана за текућу годину,
- кредитна средства (банке, осигуравајући заводи, штедионице међународних институција и друго),
- донације и друго.

2. Инвестиције по врсти, количини и вриједности и то:

- биолошке инвестиције,
- изградња и реконструкција шумских камионских путева,
- израда шумскопривредних основа,
- улагања у јединствени информациони систем,
- набавка основних средстава,
- изградња објеката, те сва остала основна средства.

ЗАКЉУЧЦИ:

- **Обавеза израде Производно – финансијског плана за 2009. годину** проистиче из одредби Закона о шумама и Статута Предузећа којим је предвиђено да осим израде Трогодишњег плана пословања у складу са Законом о јавним предузећима, наше Предузеће има обавезу израде и годишњих планова чији је задатак конкретизација планираних пословних задатака, прилагођена евентуално измијењеним околностима у односу на раније дефинисане у важећем Трогодишњем плану, односно кретањима на тржишту и економском окружењу те измјењеном положају Предузећа у оквиру привредног и правног система Републике.
- **Веома важан моменат у промјени правног положаја Предузећа,** који неоспорно утиче на његов економски положај и успјех у пословању, је доношење Закона о шумама у другој половини 2008. године са почетком примјене од 23. августа 2008. године. До доношења потребних правилника прописаних законом што је у надлежности ресорног Министарства и Владе РС (рок 6 и 9 мјесеци), многе одредбе закона још увијек остају велике непознанице, а истовремено су веома битне за пословање Предузећа, имајући у виду да још увијек није формирана Агенција за шуме (рок 6 мјесеци) која ће имати задатак да обавља одређене стручно-техничке и контролне послове који се односе на управљање и газдовање шумама и шумским земљиштима. Законом је предвиђено да Агенција за шуме врши контролу и праћење радова овог Предузећа и прави годишњу анализу активности, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу даљег коришћења шума и шумског земљишта у својини Републике укључујући и обавезу одржавања. У складу са Законом (члан 33.) ЈПШ "Шуме РС" а.д. Соколац са Министарством, уз претходну сагласност Владе, треба да закључи посебан уговор, а његово потписивање се очекује убрзо по усаглашавању текста између потписника уговора.
- **Савремени концепт газдовања шумама** подразумијева, поред остваривања непосредних привредних користи, и остале значајније функције шума као регулатора влажности и падавина, конзервације земљишта и станишта бројне дивљачи, стабилизације биосфере и општег екосистема, стабилизације и одржавања здраве човјекове и радне средине. Значи, поред максималне продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно–регулаторних и социо–културних функција шума.
- **Као израз потребе и намјере остваривања свих функција шума** наведених у претходном закључку, Предузеће је у 2006. години покренуло активности на прилагођавању газдовања шумама Међународним стандардима у овој области.

Четири шумска газдинства и то: "Височник" Хан Пијесак, "Градишка" Градишка, "Сјемећ" Рогатица и "Лисина" Мркоњић Град су добила FSC сертификат за газдовање шумама, а у 2008. години је извршена процјена од стране независног акредитационог тијела за издавање FSC сертификата и осталих 19 шумских газдинстава, тако да је у фебруару 2009 . године добијен ФСЦ сертификат за све државне шуме којима газдује Предузеће.

- У 2009. години наставиће се активности на реализацији Акционог плана на сузбијању незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије, у свим сегментима остваривања планских задатака уз јачање људских и материјалних ресурса као претпоставке задовољавајућих резултата таквих активности:
  - У протеклом периоду завршено је формирање контролних органа Предузећа у складу са Законом о јавним предузећима чији је задатак да (поред осталог) са Републичком управом за инспекцијске послове, шумарском инспекцијом, Полицијом РС, ЕУПМ-ом, ЕУФОР-ом, царинским органима, органима правосуђа дође до највећег степена заштите шума од незаконитих активности у њима и нелегалног промета ШДС.
  - Постигнута је потпуна транспарентност свих пословних активности у Предузећу путем информисања заинтересоване јавности преко интернет сајта што ће имати све већи значај, а што ће бити нарочито изражено након увођења корпоративног управљања.
  - Планира се наставак продаје трупаца четинара и лишћара путем јавног надметања, као један од начина продаје, у складу са одлукама органа предузећа.
- План обезбјеђује континуитет одрживог газдовања шумама у складу са шумско-привредним основама, којима је предвиђен годишњи етат од 3,42 милиона m^3 свеукупне дрвне масе и чини 66% од годишњег прираста (5,21 милиона m^3). Планом се предвиђа производња од 1.995.178 m^3 нето масе дрвних сортимената што представља 82 % просјечног годишњег етата за шуме подесне за газдовање по ШПО. Оваквим односом величина могуће и планиране сјече и висине годишњег прираста свеукупне дрвне масе долази до сталног повећања залиха свеукупне дрвне масе.
- У 2009. години предстоји завршетак израде и усвајање Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака јединственог за цијело Предузеће који ће замијенити важеће "Правилнике" по организационим дијеловима Предузећа, све у складу са усвојеном Макроорганизацијом Предузећа, чиме се стичу услови за рационалнији распоред постојеће радне снаге као и програмско рјешавање вишка радника.
- Максимализација профита у Предузећу подразумијева, уз максимално повећање свих врста прихода и смањење укупних

расхода и свих врста трошкова по мјестима и носиоцима, те њихово свођење на најмањи могући ниво. У изради Плана посебан акценат је стављен на минимализацију индиректних трошкова производње (нематеријални трошкови, непроизводне услуге). Ограничене су могућности рационализације и минимизирања трошкова када се ради о издвајањима по основу Закона. Тако у категорији нематеријалних трошкова највећу појединачну ставку чине издвајања у складу са чланом 89. Закона о шумама, односно 10% финансијских средстава од вриједности продатих ШДС утврђене по цијенама франко камионски пут по Цјеновнику Јавног предузећа шумарства, за развој општина са којих потичу продати сортименти. Та средства чине 70 % укупних нематеријалних трошкова, око 8 % укупних пословних расхода, односно 15,7 милиона КМ, што је износ већи за 5,7 пута од планиране бруто добити за 2009. годину. Имајући у виду висину издвајања по овом основу у Федерацији БиХ и земљама у окружењу (знатно нижа издвајања), намеће се питање могућности Предузећа да одржи позитиван тренд добрих пословних резултата, а истовремено у промјењеном пословном амбијенту испуњава све обавезе у складу са Законом о шумама.

- Овим планом је обезбјеђен раст имовине Предузећа кроз инвестициона улагања (изградња и реконструкција шумских камионских путева и осталих инфраструктурних објеката, израда ШПО, унапређење информационог система и остала средства неопходна за пословање Предузећа), и то из више извора: амортизације основних средстава, надокнада за коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, надокнада за унапређење општекорисних функција шума, остварене добити и других извора. Планом предвиђена инвестициона улагања за 2009. годину су већа од оцјене остварења инвестиција за 2008. годину за више од дупло, имајући у виду реализацију Програма увођења материјално техничких средстава започету крајем 2008. године.
- Поред поменутих улагања значајну ставку представљају улагања у обртна средства Предузећа, односно одржавања текуће и дугорочне ликвидности као предуслова успјешног пословања.
- Исто тако, значајна су улагања у шуме и шумски фонд који се не воде у билансној позицији Предузећа, у облику шумскоузгојних радова на подизању, одржавању и њези постојећих шумских култура, те пошумљавању голети и потребним радовима у високим деградираним и изданачким шумама и другим радовима. Повећање шумског фонда који по Закону не чини имовину Предузећа само по основу улагања у шумско-узгојне радове износи 11 милиона КМ што је више од оцјене остварења за 2008. годину за 43% и оствареног за 2007. годину за 66,5 %.

- Удио прихода по основу реализације осталих шумских производа у укупном приходу још није на задовољавајућем нивоу, али су ипак планирана значајна средства и очекује се значајан резултат од улагања у ове сврхе у организационој јединици Предузећа –Центру за сјеменско-расадничку производњу Добој (производња свих врста садница за потребе Предузећа и продају екстерним купцима, производња љеко-биља) и шумским газдинствима која су раније имала тзв. "цепне расаднике", гдје се производња шумских садница обуставља, а постепено на слободним површинама прелази на производњу љеко-биља. У сјеменско-расадничком центру "Добој" планиран је укупан приход у износу од 2,11 милиона КМ што је повећање у односу на оцјену остварења укупног прихода у 2008. години за 20%. У 2009. години планирани су приходи од ловства у износу од 412 хиљада КМ што није велики износ, али се постепено стварају услови за све успјешније газдовање ловиштима у оквиру Предузећа.
- Такође значајне приходе остварује "Истраживачко-развојни и пројектни центар" Бања Лука гдје је планирано у 2009. години већи приход од очекиваног у 2008. години за 4 %.
- Они организациони дијелови који не остваре планом зацртане задатке, који остваре евентуални губитак у пословању, биће подвргнути стручној анализи утврђивања узрока који су довели до таквог стања.
- Евентуално остварени губитак организационих дијелова и Предузећа у цјелини повлачи за собом одговорност руководних радника. Зато је питање одговорности за извршење послова сваког појединца императив и у интересу напретка цијелог Предузећа, а они који то не поштују морају сносити адекватне последице.
- У првобитној верзији Плана пословни приход од реализације ШДС рачунат је по новом Цјеновнику ШДС који је донијела Управа Предузећа 10.10.2008. године, а на који накнадно нису добијене потребне сагласности надлежних органа. Такав План је у форми приједлога, који је утврдио Надзорни одбор Предузећа на сједници одржаној 26.12.2008. годину, упућен преко ресорног Министарства, Скупштини Предузећа на усвајање. Због неприхватања повећања цијена ШДС од надлежних органа, приступило се корекцији већ утврђеног приједлога Производно-финансијског плана за 2009. годину по том основу (враћање на постојеће цијене), а због глобалне економске кризе која све више утиче на привреду Републике Српске, нови приједлог Плана је морао бити прилагођен, и по другим основама, новонасталој ситуацији, поштујући „Мјере за ублажавање негативних ефеката свјетске економске кризе на Републику Српску“ које је донијела Влада, а прихватила Скупштина Републике Српске и гдје је с правом

констатовано да ће се негативан утицај свјетске економске кризе на сектор дрвопрерађивачке индустрије директно одразити и на пословање нашег Предузећа.

- Управа Предузећа је при изради овог Плана имала у виду одредбе донесених „Мјера“ Владе РС, а посебно оне обухваћене одјељком 2. које се односе на јавна предузећа и тачке 2.18 и 2.19 које се односе конкретно на ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац.

Одржавање ликвидности Предузећа, због озбиљних поремећаја на глобалном банкарско-финансијском тржишту као генератору насталих привредних поремећаја и утицаја на реалну економију ће преко првенствено слабљења тражње за нашим робама бити највећи изазов у 2009. години у пословању Предузећа, тако да ће систем рационалног управљања расположивим новцем доћи до пуног изражаја.

Проблем ликвидности може додатно бити изражен евентуално неповољним одредбама и примјеном „Правилника о начину прикупљања и критеријума за расподјелу средстава и поступку кориштења средстава посебних намјена за шуме“ који у моменту израде овог Плана још није донесен, а који ће ближе образложити примјену члана 89. и 95. Закона о шумама.

- Посебно наглашавамо обавезу свих организационих дијелова као и Предузећа у цјелини, да евентуалне недостатке и пропусте констатоване по ранијим ревизорским извјештајима Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске и евентуалне примједбе те службе по извршеној ревизији пословања Предузећа у 2007. години, као и примједбе Одјељења за интерну ревизију Предузећа и овлашћене ревизорске куће "Пословни информатор – ревизија" за 2007. годину, у потпуности отклоне. Свако непоштовање налаза и мишљења поменутих ревизија у сфери реализације Производно-финансијског плана за 2009. годину, повлачи одговорност свих радника Предузећа, а поготово руководних.

ДИРЕКТОР

Неђо Илић, дипл.инж.шум.

САДРЖАЈ

I УВОД	2
II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2008. ГОДИНИ	5
1. УРЕЂИВАЊЕ ШУМА.....	5
2. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ.....	6
3. ЗАШТИТА ШУМА.....	6
4. ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА.....	7
5. ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА.....	8
6. ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ И МЈЕРЕ ФИНАНСИЈСКЕ КОНСОЛИДАЦИЈЕ.....	8
7. ЦЕРТИФИКАЦИЈА ШУМА.....	9
8. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ.....	10
III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА	10
IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2009. ГОДИНУ	13
A. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-	13
-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2009. ГОДИНУ	13
1. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКОУЗГОЈНИ РАДОВИ.....	13
2. ЗАШТИТА ШУМА.....	15
3. ПЛАНИРАНИ ОБИМ СЈЕЧЕ И ПРОИЗВОДЊЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА.....	18
4. ПЛАН РЕАЛИЗАЦИЈЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА.....	19
5. ПЛАН УКУПНЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ.....	19
б. ПЛАН РАДНЕ СНАГЕ.....	20
7. ПЛАН ПРИХОДА И РАСХОДА.....	20
8. ПРВА ПРОЈЕКЦИЈА ПЛАНА ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА.....	23
9. ПЛАН ОБРАЗОВАЊА И СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА.....	24
10. ОСТАЛИ ПЛАНОВИ.....	24
11. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ.....	25
B. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН	26
1. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ.....	26
2. ЗАШТИТА ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА.....	28
3. ПЛАНИРАНИ ОБИМ СЈЕЧЕ И ПРОИЗВОДЊЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА.....	30
4. ПЛАН РЕЛИЗАЦИЈЕ ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА.....	35
5. ПЛАН УКУПНЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ.....	37
6. ПЛАН ПОСЛОВАЊА ИСТРАЖИВАЧКО-РАЗВОЈНОГ И ПРОЈЕКТНОГ ЦЕНТРА.....	39
7. ПЛАН РАДА ДИРЕКЦИЈЕ ПРЕДУЗЕЋА.....	39
8. ПЛАН РАДНЕ СНАГЕ.....	41
9. ПЛАН ОБРАЗОВАЊА И СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА.....	41
10. ПЛАН ЦЕРТИФИКАЦИЈЕ ШУМА.....	41
11. ПЛАН САРАДЊЕ ЈПШ "ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ" АД СОКОЛАЦ СА ШУМАРСКИМ И ЕКОНОМСКИМ ФАКУЛТЕТОМ.....	42
12. ПЛАН ФОРМИРАЊА И РАСПОДЈЕЛЕ УКУПНОГ ПРИХОДА.....	43
13. ПЛАН РАСХОДА.....	44
14. ПРВА ПРОЈЕКЦИЈА ПЛАНА ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА.....	46
ЗАКЉУЧЦИ:	49

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД

Табела 1.1. План потребних сјемена за сјетву у расадницима.....	1
Табела 1.2. План производње садног материјала	1
Табела 1.3. План шумскоузгојних радова	7
Табела 2. План заштите шума	12
Табела 3.1. План сјече по категоријама шума	13
Табела 3.2. Планирани обим сјеча /ЕТАТ/.....	51
Табела 4.1. Динамика сјече	55
Табела 4.2. Динамика привлачења	56
Табела 4.3. Динамика отпреме	57
Табела 5. План реализације шумских дрвних сортимената.....	58
Табела 6. План остале (укупне) реализације.....	63
Табела 8. План расхода	64
Табела 8.1. Формирање и расподјела укупног прихода.....	66
Табела 9. План инвестиционих улагања	67
Табела 7. План радне снаге.....	73
Табела 10. План образовања и стручног усавршавања.....	76